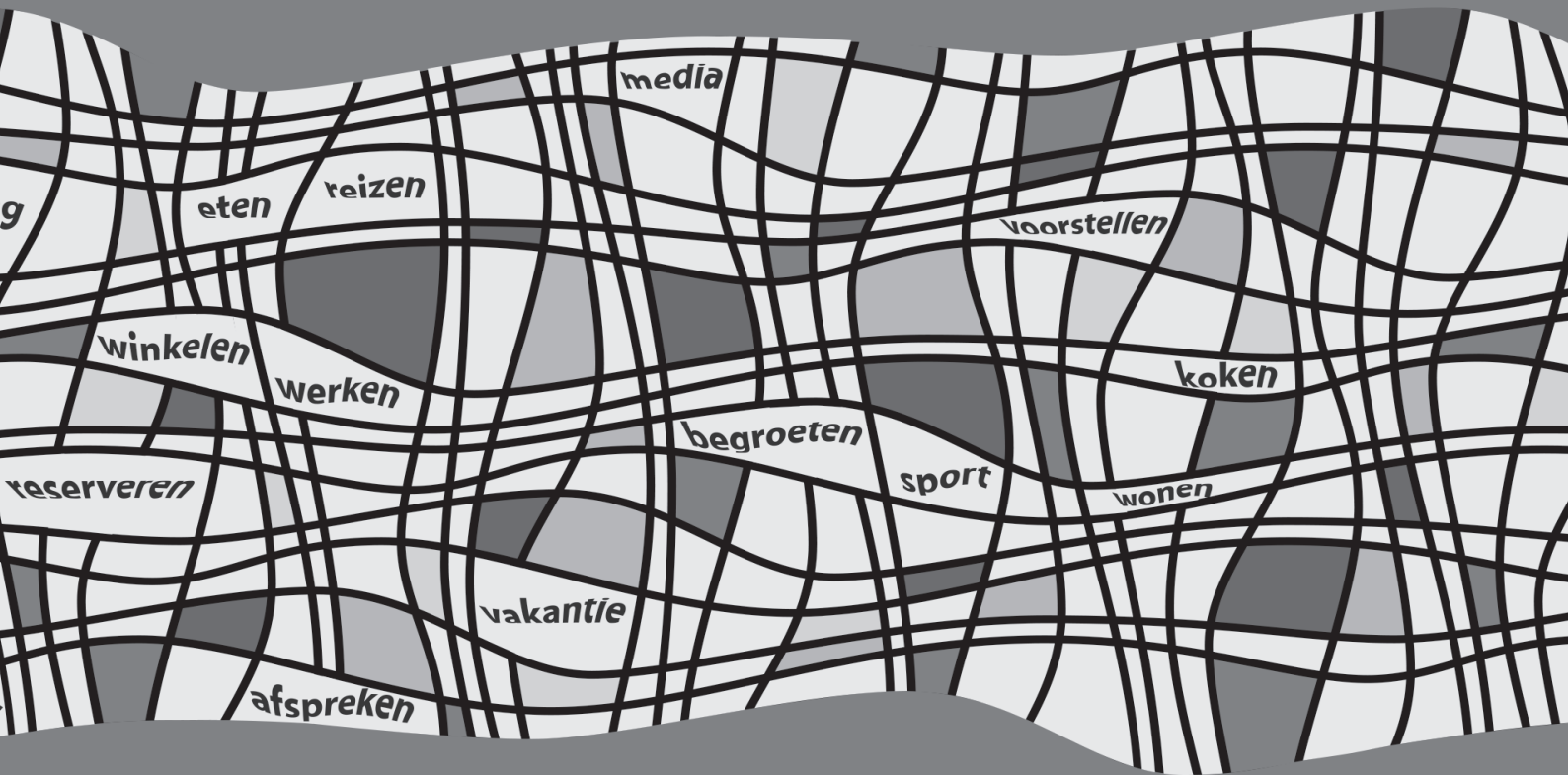

Taal vitaal NIEUW

Nederlands voor beginners

docentenhandleiding

intertaal

Taal vitaal NIEUW

Nederlands voor beginners

Handleiding

intertaal

Taal vitaal NIEUW handleiding

door

Hubertus Wynands

concept en redactie

Stephen Fox

met medewerking van

Maaïke van Ras, Josina Schneider-Broekmans

Nederlandse bewerking

Caroline Kennedie (UTN)

met medewerking van

Lidy Zijlmans, Liesbet Korebrits (UTN)

lay-out

Emma van Kampen (redactie Intertaal)

herziene editie 2015

Frank Groenman, Emma van Kampen (redactie Intertaal)

omslagontwerp

Jaap de Bruin (Intertaal)

ISBN 978 94 6030 9090

1e druk 2015

© 2015 Intertaal, Almere/Antwerpen.

Licentie-uitgave van *Taal vitaal – Niederländisch für Anfänger*, met toestemming van Max Hueber Verlag, Ismaning.

© 1999 Max Hueber Verlag, D-85737 Ismaning, voor de Duitse uitgave.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave, behalve de transcripties, mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt in gedrukte, akoestische, filmische of welke andere vorm ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op de gereproduceerde teksten en illustraties te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Inhoud

Algemeen 4

1	Inleiding	4
1.1	<i>Taal vitaal – nieuw</i> in het kort	4
1.2	Doelgroep en doelstelling	4
1.3	Het didactische basisconcept	4
2	Opzet	6
2.1	Overzicht van het materiaal	6
2.2	Het tekstboek	7
2.3	Het werkboek	14
2.4	Algemene aandachtspunten	16
3	Voorbeelduitwerking van les 10	18

Oplossingen 21

Les 1	Dag!	21
Les 2	Hoe gaat het?	22
Les 3	Hoe is ze?	24
Les 4	Hoeveel?	26
Les 5	Ik sta om zes uur op!	27
Les 6	Wat heb je gisteren gedaan?	28
Les 7	En wat voor werk doe jij?	29
Les 8	Ik heb zin in een patatje!	31
Les 9	Pardon, weet u misschien waar ...?	32
Les 10	Lekker met de trein!	33
Les 11	We gaan verhuizen!	34
Les 12	Wij woonden in een gezellig huisje	35
Les 13	Ik zit net te denken ...	36
Les 14	Hebt u een dagschotel?	37
Les 15	Kan ik u helpen?	38
Les 16	Wie is er aan de beurt?	39
Les 17	Ik zou graag ...	40
Les 18	Onderweg	41
Les 19	Ik ben erg verkouden!	42
Les 20	En waar komt u vandaan?	43

Transcripties tekstboek 44

1 Inleiding

1.1 *Taal vitaal – nieuw* in het kort

Taal vitaal – nieuw is de herziene editie van *Taal vitaal*. Deze editie is volledig geactualiseerd en aangepast aan Nederland anno nu, waarbij de oorspronkelijke didactische opzet en de opbouw zijn behouden. Ook de woordenschat is gemoderniseerd en de grammaticale uitleg is waar nodig herzien.

Taal vitaal – nieuw is een communicatieve basisleergang Nederlands voor (jong) volwassen anderstaligen. De leergang bestaat uit een tekstboek, een werkboek, downloadable mp3's (op audio.intertaal.nl) en een docentenhandleiding.

Bij de samenstelling van *Taal vitaal – nieuw* is gekozen voor een functionele, taakgerichte opzet waarin de (communicerende) leerder centraal staat. De grammaticale onderwerpen zijn dan ook veelal gekoppeld aan **taalhandelingen** en worden op logische en gestructureerde wijze aangeboden. De vele lees- en luisterteksten bieden de mogelijkheid nieuwe woorden en structuren in een betekenisvolle context te leren. De thema's van *Taal vitaal – nieuw* sluiten uiteraard aan bij de belangstellings sfeer en taalgebruikssituaties van de doelgroep.

De leergang biedt al in een vroeg stadium productieve spreekvaardigheidsoefeningen en komt daarmee tegemoet aan de wens van zowel cursisten als docenten. Doordat in het werkboek de grammaticale uitleg, tests en de sleutel zijn opgenomen, geeft *Taal vitaal – nieuw* in ruime mate gelegenheid tot **zelfwerkzaamheid** van cursisten. Bovendien legt *Taal vitaal – nieuw* een relatie tussen taal en cultuur en vraagt daarbij ook regelmatig naar de verschillen en overeenkomsten met de eigen cultuur. Op deze wijze sluit de leergang aan bij een aantal belangrijke ideeën in de theorie over vreemde- en tweede taalverwerving.

Tot slot kenmerkt *Taal vitaal – nieuw* zich door de aandacht voor **leerstrategieën**.

1.2 Doelgroep en doelstelling

Taal vitaal – nieuw is bedoeld voor hoger opgeleide anderstalige (jong) volwassenen en moedertaalsprekers van Germaanse talen, en veronderstelt geen voorkennis van het Nederlands. De leergang kan zowel binnen als buiten het Nederlandse taalgebied worden gebruikt om Nederlands te leren.

Taal vitaal – nieuw brengt de vaardigheden van cursisten tot een niveau dat nodig is om te kunnen communiceren in alledaagse taalgebruikssituaties. In termen van het *Europees Referentiekader voor Talen (ERK)* van de Raad van Europa: niveau A2 (*basisgebruiker*).

Dat betekent in het kort:

- De cursist begrijpt zinnen en veelvoorkomende uitdrukkingen over zijn directe, persoonlijke leefomgeving (bijvoorbeeld over personalia, familie, boodschappen doen, werk, etc.).
- De cursist kan zich verstaanbaar maken in situaties waarin sprake is van eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over bekende en concrete zaken.
- De cursist kan zijn achtergrond, directe omgeving en directe behoeften in simpele bewoordingen beschrijven.

1.3 Het didactische basisconcept

Taal vitaal – nieuw combineert een functionele, taakgerichte opzet met een gestructureerde aanpak. Dat betekent enerzijds dat de keuze van de leerinhoud is gemaakt op basis van de relevantie ervan voor de leerder, en anderzijds dat de noodzakelijke grammatica wordt aangeboden op logische en gestructureerde wijze (veelal gekoppeld aan taalhandelingen).

Uitgangspunt van het concept is de leerder. Die moet gestimuleerd worden om te leren communiceren in het Nederlands. We hebben daarom in deze leergang nadrukkelijk inhouden en werkvormen gekozen die aansluiten bij de belangstellings sfeer, de leefwereld en de behoeften van de leerder. Het spreekt voor zich dat een leerder effectiever leert wanneer hij de leerstof relevant vindt.

Aangezien de leergang in de eerste plaats is bedoeld voor (bijna) volwassenen, zijn thema's als 'Beroepen' en 'Woning' opgenomen. De leerder vindt dus een groot aantal praktijkgerichte opgaven en oefeningen die betrekking hebben op situaties waarin hij terecht kan komen en die hem tot zelfstandig (talig) handelen stimuleren.

In de eerste lessen van *Taal vitaal – nieuw* vindt u meer gestuurde en gesloten oefenvormen. In de loop van de verdere lessen - wanneer ook de communicatieve vaardigheden van de cursisten toenemen - neemt het aantal minder gestuurde, halfopen en vrije oefenvormen toe.

Het werken in tweetallen en groepen neemt in deze leergang een belangrijke plaats in. De docent speelt bij deze werkvorm een begeleidende rol: hij kan op individuele behoeften van cursisten ingaan, terugkerende vragen en/of problemen noteren en bespreken en/of strategieën aanbieden om die problemen aan te pakken.

Grammatica: vorm en functie

Het behandelen van grammatica is in *Taal vitaal – nieuw* geen doel op zich, maar steeds gebruikgericht. Het dient ertoe het geleerde te systematiseren en te controleren, dat wil zeggen het plaveit de weg naar communicatie.

Grammatica wordt in *Taal vitaal – nieuw* op drie manieren aangeboden: in het tekstboek in beknopte kaders (*Let op!*) en samengevat op de laatste pagina van elke les, en in uitgebreide vorm in het werkboek. De kaders in het tekstboek bieden nieuwe vormen en structuren aan die de cursist op dat moment nodig heeft voor een (communicatieve) oefening. Op de laatste pagina van elke les staan de nieuwe vormen en structuren in een overzicht. Cursisten die het grammatica-aanbod in het tekstboek onvoldoende vinden, vinden in het werkboek uitvoeriger uitleg van de in het tekstboek geïntroduceerde grammatica. Aan het begin van elke les in het werkboek wordt de grammatica uitgelegd en aan de hand van voorbeelden verduidelijkt.

Het past dus niet binnen de opzet van deze leergang om in onderwijstijd uitgebreide grammaticale exposés te geven. Dat neemt niet weg dat u voortdurend een vinger aan de pols moet houden door de cursisten regelmatig de gelegenheid te geven vragen te stellen over de aangeboden grammatica.

Het is belangrijk de cursisten erop te wijzen dat elk grammaticaal onderwerp in de regel twee kanten heeft: de vorm en de functie. Dat wil zeggen dat men moet leren *hoe* de vorm wordt gerealiseerd en *wanneer* die wordt gebruikt. Beide aspecten komen in de uitleg aan de orde.

Werkboek

In het werkboek vinden de cursisten oefeningen die passen bij het thema van de les en de grammaticale onderwerpen. We hebben zo veel mogelijk geprobeerd in de oefeningen zinnen op te nemen die een moedertaalspreker ook werkelijk zo zou gebruiken. Aangezien de taalvaardigheid pas in de loop van de cursus toeneemt, vinden de cursisten ook in het werkboek aanvankelijk eenvoudige, gesloten oefenvormen. Verderop in het boek neemt het aandeel (half)open oefenvormen toe.

2 Opzet

2.1 Overzicht van het materiaal

Taal vitaal – nieuw bestaat uit een tekstboek, een werkboek, downloadable mp3's (op audio.intertaal.nl) en een docentenhandleiding. De leerstof is verdeeld over twintig lessen.

Het tekstboek

Het tekstboek begint met een voorwoord waarin de onderdelen van elke les kort zijn beschreven en waarin de gebruikte symbolen worden verklaard. In de inhoudsopgave die dan volgt, is de volgende informatie opgenomen: de titel en de thema's van elke les, de taalhandelingen en de grammatica die in de les aan de orde komen. Dan volgen de twintig lessen. Achter in het boek zijn de woordenlijsten per les opgenomen. Hier vinden de cursisten de nieuwe woorden van de betreffende les met een Engelse, Franse, Duitse en Spaanse vertaling. Onregelmatige verba zijn aangegeven met een (*). Ook zijn in deze woordenlijst de onregelmatige pluralisvormen van substantieven opgenomen.

Het werkboek

Het werkboek begint met een voorwoord waarin de indeling van elke les wordt uitgelegd en de gebruikte symbolen worden verklaard. Na de inhoudsopgave volgen de twintig lessen. Achter in het boek is een appendix opgenomen met daarin achtereenvolgens vier tests, een uitspraakoverzicht, een lijst met onregelmatige verba, een lijst met grammaticale begrippen (met hun vertalingen in het Engels, Frans, Duits en Spaans), de sleutel bij de oefeningen en bij de tests en een grammatica- en zaakregister. In het werkboek wordt de leerstof die in het tekstboek is aangeboden, verdiept en geoefend. Het werkboek is zodanig van opzet dat het in ruime mate de mogelijkheid biedt om cursisten zelfstandig te laten werken (in de mate waarin u dat verantwoord acht), zodat de onderwijstijd zo veel mogelijk kan worden besteed aan de communicatieve oefeningen in het tekstboek. Het werkboek staat in dat opzicht los van het tekstboek. Alleen bij het onderdeel Nederland-anderland is sprake van een directe koppeling; de tekst staat in het tekstboek en de vragen bij de tekst in het werkboek.

Geluidsmateriaal

Bij de leergang hoort geluidsmateriaal (gratis downloadable). Het audiomateriaal bevat alle dialogen en luisterteksten van het tekst- en werkboek. Het audiomateriaal van het werkboek bevat zowel de uitspraakoefeningen als de luisterteksten van het werkboek.

De docentenhandleiding

De docentenhandleiding bevat algemene informatie over *Taal vitaal – nieuw*, een overzicht van de standaardonderdelen in het tekst- en werkboek, de uitwerking van de standaardonderdelen in het tekstboek, de uitwerking van een les ter illustratie, de oplossingen van de oefeningen in het tekstboek, en tot slot per les de transcripties van de luisterteksten en opmerkingen en suggesties bij oefeningen waarvan de instructies in het tekstboek toelichting behoeven.

Taal vitaal – nieuw biedt in deze vorm stof voor 60 tot 90 lessen.

2.2 Het tekstboek

Hieronder volgt eerst een overzicht van de verschillende standaardonderdelen en de gebruikte symbolen in het tekstboek. Vervolgens worden die onderdelen en symbolen beschreven en toegelicht.

Standaardonderdelen

Elke les in het tekstboek is opgebouwd rond een thema en bestaat uit de volgende onderdelen:

Basiswoorden	Hier wordt het hoofdthema van de les geïntroduceerd door middel van een woordenschatoefening.
Aandacht voor	De leerstof van de les wordt hier aangeboden aan de hand van een dialoog of een tekst.
Een stapje verder	In dit onderdeel wordt de aangeboden leerstof verdiept en geoefend.
Extra	Uitbreiding van het thema van de les.
Nederland – anderland	Aanbod van informatieve leesteksten over allerlei aspecten van Nederland.
Samenvatting	Een overzicht van de lesstof die is aangeboden in die les.

Grammaticale ondersteuning in de vorm van een klein kader.

Symbolen

De volgende symbolen dienen ter oriëntatie binnen de lessen:

duidt op een oefening die in groepjes van twee of meer cursisten gedaan wordt. Na de pijl ➔ volgt een opsomming van benodigde taalmiddelen.

geeft aan dat de betreffende tekst op het audiomateriaal staat. Het getal naast het symbool is het nummer van de track.

duidt op een luisteroefening. De transcripties van de luisterteksten zijn te vinden vanaf pagina 44 van deze handleiding.

geeft aan dat de cursisten hier de gelegenheid hebben om hun eigen woordenlijst uit te breiden.

Basiswoorden

Elke les begint met een woordenschatoefening die betrekking heeft op het thema van de les. Deze oefening treft u aan in verschillende varianten, zoals het zoeken van het juiste woord of de juiste omschrijving bij het juiste plaatje of de juiste foto, woorden groeperen, aangeven welke woorden men wel en niet op een plaatje vindt, enzovoort.

Kennis mobiliseren

Voordat u de cursisten deze oefeningen laat doen, is het goed het thema van de les eerst klassikaal te bespreken door er (eenvoudige) vragen over te stellen of de cursisten te laten associëren over het thema. Op die manier wordt hun kennis over het onderwerp gemobiliseerd.

Laat de cursisten (in tweetallen of groepjes) de oefening in eerste instantie proberen te maken zonder een woordenboek te raadplegen. Zij kunnen gebruikmaken van de kennis van medecursisten en/of hun kennis van andere talen.

Aandacht voor

Onder deze titel wordt de leerstof van de betreffende les aangeboden, veelal aan de hand van een luistertekst.

Luisterteksten

De luisterteksten in het tekstboek kunt u op deze manier behandelen:

- Introduceer het onderwerp, geef eventueel achtergrondinformatie en bespreek de sleutelwoorden.
- Laat de dialoog één of twee keer horen.
- Geef de cursisten even tijd om met hun buurman of buurvrouw van gedachten te wisselen over wat ze hebben verstaan en begrepen.
- Laat de dialoog nog een keer horen. De cursisten lezen nu mee.
- Beantwoord eventuele vragen of schrijf ze op het bord en laat ze door de cursisten in tweetallen beantwoorden.
- Verdeel de rollen en laat de cursisten de dialoog voorlezen. Verbeter als dat nodig is, maar pas achteraf. Zo voorkomt u onnodige onderbrekingen.
- Laat nu de dialoog in tweetallen of groepen hardop lezen. Loop daarbij rond en luister naar de afzonderlijke gesprekken. Zo kunt u individuele aanwijzingen geven.

Luisterteksten met vragen kunt u behandelen als beschreven op pagina 16 van deze handleiding.

Luistervaardigheid

Luistervaardigheid is een combinatie van verstaan en begrijpen. Een goede luisteraar zoekt op grond van de talige input, zijn kennis en de situatie en de context naar een bevredigende interpretatie van het gesprokene.

Hoewel verstaan en begrijpen niet strikt te scheiden zijn (iemand begrijpt door te verstaan en andersom), wordt in *Taal vitaal – nieuw* aan beide aspecten apart aandacht besteed.

Versta-vaardigheid wordt in de eerste tien lessen in het werkboek getraind aan de hand van oefeningen met klanken, accentpatronen en intonatie.

Daarnaast is er in deze leergang voor gekozen cursisten te trainen in globaal begrijpen door enerzijds de cursisten te confronteren met teksten die in een nagenoeg normaal tempo zijn ingesproken, en anderzijds voornamelijk globale begripsvragen bij die teksten te stellen. Het is belangrijk de cursisten duidelijk te maken dat het doel van de oefening bij een luistertekst is bereikt zodra ze het antwoord op de vragen hebben gevonden.

Ook is het goed de cursisten erop te wijzen dat naast talige kennis (woordenschat, grammatica, etc.) ook andersoortige kennis een rol speelt bij het begrijpen, zoals kennis van het onderwerp, het verloop van gesprekken, enzovoort. Het is raadzaam om ook daaraan expliciet aandacht te besteden.

De cursisten kunnen ook buiten de onderwijssituatie hun luistervaardigheid trainen door de Nederlandse media te volgen (tv, radio, internet, kranten etc.).

Een stapje verder

De aangeboden leerstof wordt hier verdiept en geoefend. Daarvoor worden allerlei verschillende oefeningen aangeboden. De instructies bij de oefeningen zullen veelal voor zich spreken. Oefeningen waarbij dat niet het geval is, of waarbij opmerkingen of suggesties zijn, worden verderop in deze handleiding beschreven bij de betreffende les.

Extra

Onder deze titel wordt het thema van de les uitgebreid. Ook hier vindt u verschillende soorten oefeningen die, waar nodig, bij de betreffende les van opmerkingen of suggesties zijn voorzien.

Nederland – *anderland*

Een goede manier om de leeservaring (en de woordenschat) uit te breiden is het lezen van teksten voor je plezier. Een eerste aanzet daartoe wordt in *Taal vitaal – nieuw* gegeven met de teksten in het onderdeel Nederland-*anderland*. Aanvankelijk is het nodig dat u het leesproces begeleidt. U kunt daarbij eventueel gebruikmaken van de oefeningen bij deze teksten die in het werkboek zijn opgenomen. Naarmate de leesvaardigheid toeneemt, kunt u de cursisten meer zelfstandig en in hun eigen tempo laten werken.

Voor deze leesteksten geldt hetzelfde als voor de luisteroefeningen, namelijk dat men niet elk woord hoeft te kennen om de rode draad van de tekst te begrijpen. We raden aan de cursisten kennis te laten maken met strategieën waarmee ze dergelijke teksten (beter, gemakkelijker) kunnen begrijpen:

- *Gebruik alle perifere informatie (een plaatje, een titel, een vraag) om inzicht in de inhoud van de tekst te krijgen alvorens daadwerkelijk met lezen te beginnen.*

Om dit te trainen kunt u bijvoorbeeld vragen stellen over de begeleidende afbeeldingen. Begin met zeer algemene vragen voordat u meer gedetailleerde vragen gaat stellen. Ook kunt u bij een titel

als Sport in Nederland vragen wat de cursisten in een dergelijke tekst verwachten (Welke takken van sport zullen worden genoemd?). Op deze manier kunt u de sleutelwoorden bespreken.

- *Let op de wijze waarop verschillende delen van de tekst met elkaar zijn verbonden.*

Hiervoor is het van belang de cursisten kennis te laten maken met de functie en betekenis van verwijs-, verbindings-, en signaalwoorden.

- *Gebruik eigen kennis over het onderwerp.*

Let er daarbij wel op dat bepaalde woorden en begrippen in de Nederlandse culturele context iets anders kunnen betekenen dan in de eigen cultuur van de cursist.

- *Houd controle over het leesproces en grijp zo nodig in, bijvoorbeeld door een (sleutel)woord op te zoeken of een deel opnieuw te lezen.*
- De nieuwe woorden in Nederland – anderland zijn opgenomen in de woordenlijst per les (p.180-230 van het tekstboek).

Gecontroleerd leesproces

Waarschijnlijk zijn de cursisten die met *Taal vitaal – nieuw* werken over het algemeen goede T1-lezers. Toch is het goed de verschillende stappen in een gecontroleerd leesproces nog eens met hen door te nemen. Hieronder staan ze op een rijtje:

- Oriëntatie: wat is dit voor een tekst, wil ik of kan ik dit lezen?
- Planning: met welk doel en op welke manier ga ik lezen?
- Procesbewaking: begrijp ik nog steeds wat ik lees?
- Sturing: wat te doen als ik het niet begrijp; overslaan, doorlezen?
- Evaluatie: heb ik mijn leesdoel bereikt, moet of wil ik verder nog iets met de tekst?

U kunt de leesteksten op de volgende wijze behandelen:

- Introduceer het onderwerp van de tekst, bijvoorbeeld door een klassikaal gesprek. Bespreek voor het lezen de sleutelwoorden en geef eventueel achtergrondinformatie.
- Vestig (eveneens voor het lezen) de aandacht op perifere informatie als titels, foto's, plaatjes, grafieken etc.
- Stuur de manier van lezen door vooraf een duidelijke vraag of opdracht te geven, of gebruik daarvoor de oefening in het werkboek.
- Laat na de eerste keer lezen globale begripsvragen beantwoorden.
- Laat de tekst nog een keer lezen en laat onduidelijkheden noteren. De onduidelijkheden kunnen vervolgens in groepjes of klassikaal worden besproken.
- Laat de tekst eventueel nog een derde keer (met een tijdslimiet) lezen.

Leesvaardigheidsoefeningen

Tot slot nog enkele suggesties voor andere leesvaardigheidsoefeningen tijdens de les:

Tekstpuzzel

Als warming up voor een langere tekst kunt u een kopie van de tekst in kleinere delen knippen. In de les krijgt iedere cursist dan een of twee delen (afhankelijk van de lengte van de tekst en de grootte van de groep) om vervolgens samen met de anderen de delen in de juiste volgorde te brengen. Het is aan te bevelen groepen van maximaal vijf cursisten samen te stellen en per groep een kopie te maken.

'Informatie-pyramide'

Laat de cursisten een tekst individueel lezen en vraag hun (afhankelijk van de lengte van de tekst) 5 à 10 woorden te onderstrepen. Ze moeten alleen die woorden onderstrepen waarvan ze denken dat ze van belang zijn voor het begrijpen van de tekst. Door het beperkte aantal woorden dat ze mogen onderstrepen, worden ze gedwongen zich af te vragen wat belangrijk is en wat niet.

Vervolgens vergelijken de cursisten hun resultaat met dat van een medecursist. Elk tweetal krijgt nu de opdracht een nieuwe lijst van 5 à 10 woorden te maken. Dat wil zeggen dat ze de 10 à 20 woorden die ze aanvankelijk hadden onderstreept, zonder de hulp van een woordenboek tot de helft moeten reduceren. U kunt in deze fase rondlopen om vragen te noteren of te beantwoorden. De resterende onduidelijkheden kunnen eventueel klassikaal worden besproken.

Begripsvragen

De gebruikelijke waar/niet waar- of multiplechoicevragen bij de Nederland-*anderland*teksten geven inzicht in de inhoud van de tekst. U kunt ook zelf enkele vragen bij deze teksten voorbereiden en ze

de cursisten schriftelijk of mondeling laten beantwoorden.

Een andere mogelijkheid is om de cursisten – nadat de tekst is behandeld - zelf begripsvragen te laten formuleren. Dat kan ook in tweetallen. Vervolgens stellen de cursisten de vragen om beurten aan elkaar.

Samenvatting en spreekwoord

Op de laatste pagina van elke les staan de belangrijkste punten van de betreffende les op een rijtje. Daarnaast is op die pagina vaak een spreuk, uitdrukking, gezegde of spreekwoord op een Delfts blauw tegeltje opgenomen. Op websites als spreekwoord.nl of spreekwoorden.nl vindt u informatie over spreekwoorden. De teksten op de tegeltjes kunt u bijvoorbeeld op de volgende manier behandelen:

- Laat de cursisten de betekenis raden door in tweetallen of groepjes van gedachten te wisselen.
- Bespreek de betekenis en het gebruik.
- Vraag enkele cursisten of hun taal een equivalent kent van die spreuk.

Let op! Extra aandacht

In het tekstboek wordt op deze manier de aandacht gevestigd op een grammaticale regel. De regel wordt beknopt weergegeven in een kadertje en kan direct worden ingezet bij een (communicatieve) oefening. Het is daarom belangrijk na te gaan of de betreffende regel verduidelijking behoeft. Als dat het geval is, kunt u (bijvoorbeeld aan de hand van de uitleg hierover in het werkboek) een korte toelichting geven.

Groepswerk

Dit symbool geeft aan dat de oefening in groepjes van twee of meer cursisten gedaan wordt. Groepswerk heeft de volgende voordelen:

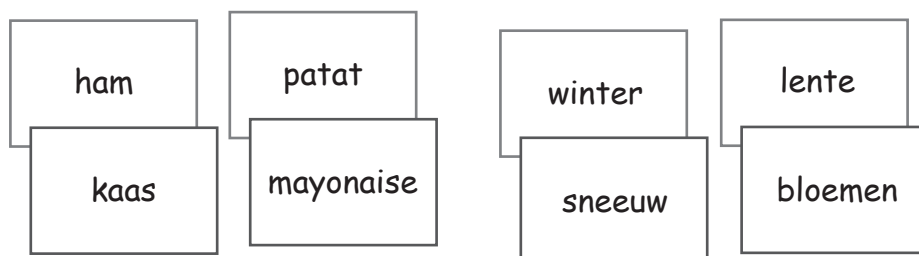
- de spreektijd en -mogelijkheid van cursisten nemen flink toe.
- het biedt de mogelijkheid terloops spreekvaardigheid te oefenen.
- in kleinere groepen voelen de cursisten zich vrijer om te spreken.
- de docent kan tijdens het groepswerk beter op individuele vragen en problemen ingaan.
- het bevordert zelfstandig en creatief werken.
- de betere cursisten kunnen de anderen helpen.
- de cursisten leren elkaar beter kennen en dat komt het leerklimaat ten goede.

Doeltaal

Tijdens het groepswerk zullen cursisten af en toe teruggrijpen op een gemeenschappelijke steuntaal of hun moedertaal. Dat is niet zo'n probleem zolang de resultaten in de doeltaal worden geformuleerd en de klassikale terugkoppeling van het groepswerk in de doeltaal plaatsvindt. Het is wel goed de cursisten te stimuleren zo veel mogelijk Nederlands te gebruiken.

U kunt tijdens het groepswerk rondlopen om eventueel individuele vragen te beantwoorden en veel voorkomende problemen te noteren. Die kunnen vervolgens klassikaal worden besproken. Daarvan profiteert de hele groep zonder dat u individuele cursisten hoeft te onderbreken.

Het is raadzaam te zorgen voor voldoende afwisseling in de samenstelling van tweetallen en groepjes, zodat niet steeds dezelfde personen samenwerken. Een mogelijkheid om tweetallen samen te stellen is de volgende:

Maak overeenkomstig het aantal cursisten kaartjes met bij elkaar passende woordparen, bij voorkeur aansluitend bij het thema van de les, bijvoorbeeld: *ham/kaas*, *patat/mayonaise* of *winter/sneeuw*. Verdeel de kaartjes onder de cursisten en laat hen de juiste pendant zoeken. Als twee cursisten elkaar op die manier hebben gevonden, doen zij samen de volgende oefening. Op deze manier kan de groep steeds opnieuw worden gemixt zonder dat u steeds moet bepalen wie met wie samenwerkt. Uiteraard kan het ook juist wenselijk zijn dat u zelf combinaties van cursisten maakt, bijvoorbeeld bij grote niveaoverschillen binnen een groep.

Woordenlijst uitbreiden

Dit symbool geeft aan dat de cursisten hier de gelegenheid hebben om hun eigen woordenlijst aan te leggen en uit te breiden. Het is goed de cursisten erop te wijzen dat ze zelf een actieve bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van hun woordenschat door de nieuwe woorden systematisch te registreren (bijvoorbeeld in een alfabetisch schrift, of op kaartjes).

Nieuwe woorden leren

Bij het leren van een nieuw woord komt meer kijken dan alleen het onthouden van de conceptuele betekenis. Om het woord echt te kennen heeft de leerder ook antwoord nodig op onder meer de volgende vragen: verwijst het nieuwe woord naar dezelfde werkelijkheid als het T1-equivalent; met welke andere woorden kan of moet ik het combineren; hoe moet ik het spellen of uitspreken; wat is de grammaticale status van het woord (bijvoorbeeld *de* of *het*?), enzovoort. Het is goed (het antwoord op) deze vragen in het onderwijs expliciet te maken en de cursisten aan te moedigen ook dergelijke informatie over een nieuw woord te noteren.

Een leerder heeft, om een nieuw woord te kunnen onthouden (en terug te vinden), een 'kapstok' nodig om het nieuwe woord aan op te hangen, dat wil zeggen een netwerk van woorden die een betekenisrelatie met elkaar hebben. Die betekenisrelatie kan gebaseerd zijn op onderschikking, tegenstelling of synonymie, maar bijvoorbeeld ook op persoonlijke ervaringen. In het onderwijs kunt u betekenisrelaties onder meer blootleggen door cursisten te laten associëren.

Natuurlijk hoeft niet aan ieder woord in het onderwijs zo veel aandacht te worden besteed. Binnen het kader van deze leergang geldt dat alleen hoogfrequente woorden meer aandacht nodig hebben. Daarnaast bepaalt de cursist zelf welke andere woorden hij relevant vindt (bijvoorbeeld uit oogpunt van interesse of hobby) en die noteert hij ook in zijn eigen woordenlijst.

Strategieën

De teksten in de rubriek 'Nederland-*anderland*' bieden de cursisten de mogelijkheid om zelfstandig hun woordenschat uit te breiden. Om de (zelfstandige) uitbreiding van de woordenschat effectief te laten verlopen, is het van belang in het onderwijs de volgende strategieën aan te bieden (die overigens in *Taal vitaal – nieuw* voor een deel ook expliciet worden getraind):

Betekenis afleiden uit de context

Om de betekenis te kunnen afleiden uit de context, moeten de volgende vragen achtereenvolgens worden beantwoord:

- Wat voor soort woord is het (verbum, substantief, ...)?
- Bij welk zinsdeel hoort het woord?
- Wat zeggen de omringende zinnen en/of signaalwoorden over de betekenis van het woord?
- Wat zou het woord op grond van de antwoorden op de eerste drie vragen kunnen betekenen?
- Klopt de geraden betekenis? Met andere woorden: is de zin met de geraden betekenis nog logisch, ook gelet op de rest van de tekst?

Eventueel kan bij twijfel alsnog het woordenboek worden geraadpleegd.

Betekenis afleiden uit de woordvorm

Om de betekenis te kunnen afleiden uit de vorm van een woord, moeten de volgende vragen worden beantwoord:

- Wat zijn de samenstellende delen van het woord en wat is de betekenis daarvan?
- Wat zou op grond van het antwoord op de eerste vraag de betekenis van het woord kunnen zijn?

Ook hier kan men bij twijfel natuurlijk alsnog het woordenboek raadplegen.

Bij deze strategie is kennis van de betekenis van voor- en achtervoegsels van groot belang en daaraan dient dus in het onderwijs aandacht te worden besteed.

Tot slot is het goed met uw cursisten na te gaan wat voor woordenboek ze hebben en of ze dat op de juiste manier weten te gebruiken. Het gebruik van een ééntalig woordenboek (zeker met voorbeeldzinnen)

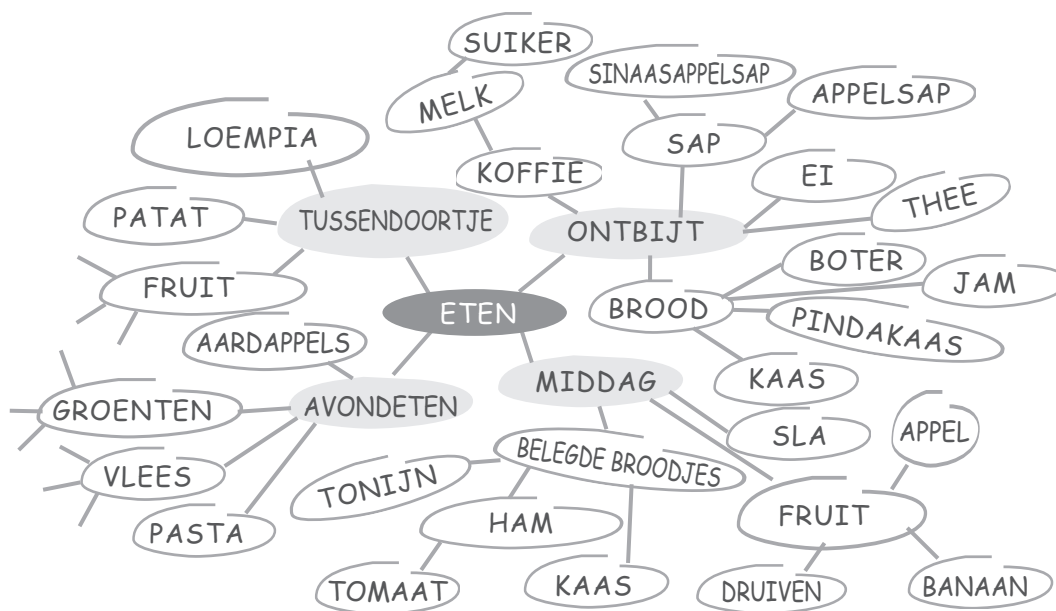
verdient aanbeveling. Voor beginners is het echter wel handig ook een tweetalig woordenboek achter de hand te hebben.

Suggesties

Hieronder volgen enkele suggesties voor woordenschatuitbreiding in de les.

Woordenweb

Stel, u wilt het woordveld *eten* oefenen (en uitbreiden). Schrijf in het midden van het bord het woord *eten* en verbind dit woord met de categorieën *ontbijt*, *middageten* en *avondeten*. Vraag de cursisten alle woorden die hen te binnen schieten bij deze categorieën te noemen. U kunt hun ook enige minuten de tijd geven om met hun buurman of -vrouw te overleggen voordat ze de woorden noemen.

Andere categorieën zijn bijvoorbeeld: *dingen die je warm eet* en *dingen die je koud eet*, of *dingen die ik lust/lekker vind* en *dingen die ik niet lust/lekker vind*. Op deze manier kunnen de cursisten natuurlijk ook nieuwe verba rubriceren: *dingen die ik thuis doe* en *dingen die ik op kantoor doe* en *dingen die ik thuis én op kantoor doe* etc.

Letters van het alfabet

Verdeel de groep in tweetallen. Laat elk tweetal de letters van het alfabet op een blad papier schrijven. Geef de tweetallen de opdracht bij elke letter een woord te vinden uit het hoofd-woordveld (bijvoorbeeld *eten*, *wonen*, *reizen*, etc.). Tweetallen die geen woorden meer kunnen vinden, gaan bij een ander tweetal zitten om samen met hen hun lijst aan te vullen. Ze kunnen zo doorgaan tot de gezamenlijke lijst compleet is of tot niemand meer een woord voor de overgebleven letters kan vinden.

Creatief schrijven

Deze oefening koppelt woordenschatverwerving aan tekstproductie. U kunt de cursisten de opdracht geven om bijvoorbeeld tien nieuw geleerde woorden uit de les op te schrijven. Die tien nieuwe woorden worden vervolgens verwerkt in een (korte) tekst die de cursisten (thuis) schrijven. De cursisten leren zo de nieuwe woorden in betekenisrelaties en oefenen tegelijkertijd hun schrijfvaardigheid.

Associëren

Stel, u wilt het woordveld *meubels* herhalen. Laat de cursisten zich voorstellen dat ze in een huis zijn. Ze moeten nu door het denkbeeldige huis lopen en de meubels noemen waar ze langskomen. Schrijf de genoemde woorden op het bord totdat u ongeveer 20-25 woorden bij elkaar hebt. Vraag de cursisten woorden te noemen die ze met de genoemde begrippen associëren. Tussen de woorden op het bord en de associaties hoeft geen logisch verband te bestaan. Schrijf ook deze woorden op het bord.

Veeg de oorspronkelijke woorden uit zodra de cursisten voor elk begrip een associatie hebben gevonden. Aan de hand van de associaties moeten de cursisten nu alle oorspronkelijke begrippen terugvinden. Noteer de associaties en test na een week of de cursisten zich de oorspronkelijke woorden nog steeds kunnen herinneren.

'Memory'

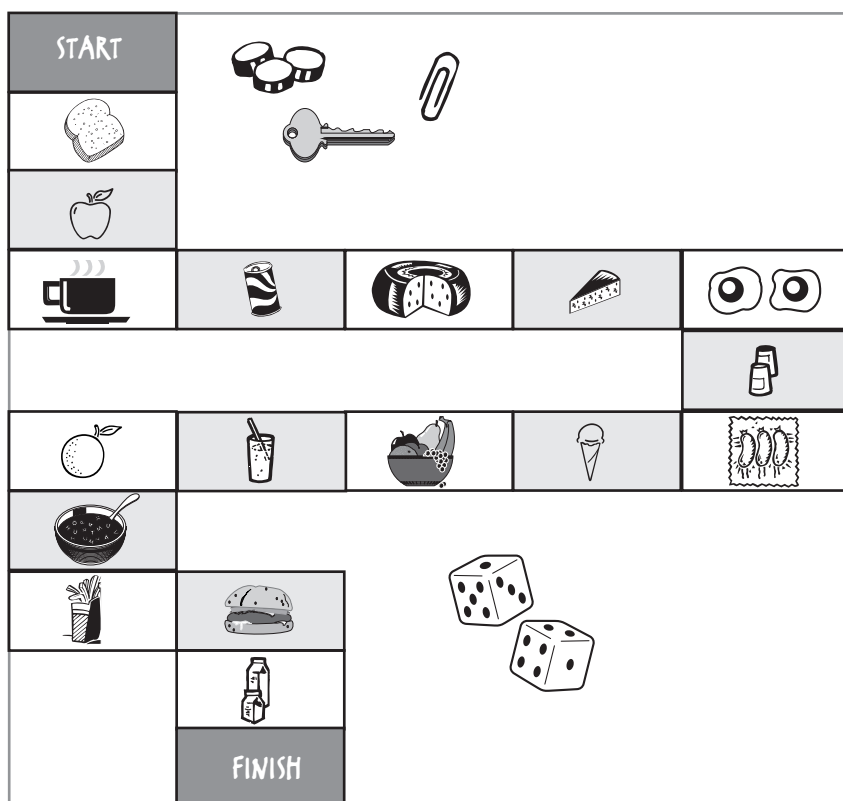
Maak zelf een memory-spel of gebruik een bestaand spel. Zelf zo'n spel maken heeft het voordeel dat u ervoor kunt kiezen om uitsluitend woorden te gebruiken die door de cursisten moeten worden geoefend.

Schrijf steeds hetzelfde woord op twee kaartjes. Bij het spel moeten dan de woorden op beide omgedraaide kaartjes staan. De cursist moet bijvoorbeeld het juiste artikel noemen voordat hij de kaartjes mag pakken. U kunt ook op het ene kaartje het woord schrijven en op het bijbehorende kaartje een afbeelding ervan tekenen of plakken.

Plaatjesspel

Teken voor dit leerspel een speelbord (zie afbeelding hieronder) met in de hokjes een afbeelding van de begrippen van een themaveld dat de cursisten moeten leren.

De dobbelstenen bepalen hoeveel plaatsen men vooruit mag. De speler noemt vervolgens het begrip waarop hij uitkomt samen met bijvoorbeeld het bijbehorend artikel. Lukt dat, dan blijft de speler staan en mag de volgende worp van daaruit verder. Lukt het niet, dan moet de speler het door de dobbelstenen aangegeven aantal hokjes terug.

'Een stad met de letter ...'

Bij dit spel zoeken de cursisten binnen een bepaald thema woorden die beginnen met een bepaalde letter. Laat de cursisten een tabel maken met vijf hokjes onder en naast elkaar. Kies samen met de cursisten vijf categorieën uit die de ze in de meest linkse kolom schrijven, bijvoorbeeld Nederlandse namen, landen, meubels, eten, kleding, dingen die je elke dag doet, dingen waarvan je houdt, etc. Laat de cursisten vervolgens vijf letters kiezen die ze boven de overige kolommen schrijven. Het doel van het spel is een woord van elke categorie te vinden dat met de bovenstaande letter begint. U kunt meerdere rondes met andere letters spelen.

TIP: u kunt een bepaalde tijd noemen (bijvoorbeeld vijf minuten) waarbinnen de cursisten zo veel mogelijk woorden bedenken.

Raadsels

Nieuwe woorden kunnen ook worden ingeoeffend aan de hand van raadsels. In het werkboek vindt u daarvan enkele voorbeelden. U kunt de aangeboden raadsels gebruiken, maar daarnaast ook zelf raadsels bedenken die bij het betreffende woordveld passen. Natuurlijk kunt u de cursisten ook zelf raadsels laten bedenken.

Creatieve woordweergave

Bij deze werkvorm geven de cursisten afzonderlijke woorden een eigen vorm of tekening. Dit is in feite een hulpmiddel bij het onthouden van woorden.

drop klok water boek
slank slordig optimistisch

Niet alleen visuele associaties helpen om een woord te onthouden, maar ook klankassociaties of de associatie met een persoonlijke ervaring, een gebeurtenis of een bepaalde situatie. Het is goed de cursisten daarop te wijzen.

2.3 Het werkboek

Het werkboek biedt cursisten in ruime mate de mogelijkheid zelfstandig te werken. Om het zelfstandig werken buiten de lessituatie zo effectief mogelijk te laten verlopen raden we u aan de volgende suggesties in de les te bespreken en het belang ervan te benadrukken:

Woordenschat

Vertel de cursisten

- dat de eerste regel bij het leren van woorden is: *leer de woorden altijd in een context en samenhang* en wijs hen erop dat ze daarom ook enkele voorbeeldzinnen op moeten nemen als ze nieuwe woorden in hun eigen woordenlijst noteren.
- dat een *goed woordenboek* belangrijk is en trek een kwartiertje uit om samen met hen te bekijken hoe het werkt.
- dat je een nieuw woord beter kunt *onthouden* als je het samen met een andere prikkel in de hersenen opslaat. Dat kan een beeld zijn, een gevoel, een beweging of een andere zintuiglijke waarneming, bijvoorbeeld: verbind een verbum met een lichamelijke beweging, zodat je telkens wanneer je die beweging maakt aan dat Nederlandse woord moet denken.
- dat je woorden ook beter kunt onthouden door er steeds nieuwe samenhangen voor te bedenken waarin je ze zinvol ordent, classificeert, associeert enz. U kunt de cursisten aanraden het *woordenweb* (zie pagina 12) te gebruiken om woorden uit een bepaald woordveld te leren of te herhalen.

Luisteren

Vertel de cursisten

- dat het er bij de luisteroefeningen om gaat het *antwoord op de vragen* te vinden. Daarvoor is het niet nodig elk woord letterlijk te verstaan. Wijs hen erop dat ze in een reële taalgebruikssituatie waarschijnlijk niet altijd elk woord van een moedertaalspreker zullen verstaan, maar toch zullen begrijpen wat hij zegt en dat de oefeningen zijn bedoeld om precies die vaardigheid te trainen.
- dat ze in de sleutel de *transcriptie* van de luisterteksten kunnen lezen voor het geval ze een tekst, ook na meerdere malen luisteren, niet begrijpen. Leg uit dat ze wel altijd eerst moeten proberen antwoord te geven op de vragen.
- dat het goed is om (als dat kan) dagelijks naar *het nieuws in het Nederlands* te kijken of te luisteren. De belangrijkste gebeurtenissen, namen en plaatsen zullen ze waarschijnlijk al kennen uit de media in hun eigen taal, waardoor ze het nieuws in het Nederlands makkelijker kunnen volgen.

Spreeken

Vertel de cursisten dat ze ook individueel (bepaalde aspecten van) spreekvaardigheid kunnen oefenen.

Enkele mogelijkheden:

- Oefenen met de uitspraak en de zinsmelodie kan met behulp van de *oefeningen in het werkboek*. Daarbuiten kunnen ze de dialogen uit het tekstboek en de uitspraakoefeningen uit het werkboek opnemen en dan hun uitspraak vergelijken met het origineel. Zo kunnen ze zelf ontdekken op welke punten ze hun uitspraak nog kunnen verbeteren.
- Ze kunnen de dialogen met behulp van het audiomateriaal herhalen en proberen deze met eigen woorden *samen te vatten of na te vertellen*. Ze kunnen ook, eventueel samen met een medecursist, een variant op een dialoog schrijven en die vervolgens oefenen.

Lezen

Vertel de cursisten

- dat ook bij lezen geldt dat ze in eerste instantie moeten proberen de *globale betekenis* van een tekst te ontdekken. Daarna kunnen ze beslissen welke woorden van belang zijn voor een preciezer begrip en die woorden eventueel opzoeken.
- dat het goed is af en toe een Nederlandse *nieuwssite*, (*online*) *krant* of een Nederlands *tijdschrift* te lezen, bij voorkeur over een onderwerp dat hen interesseert, want ook hier geldt dat kennis van of belangstelling voor een onderwerp het lezen erover in het Nederlands vergemakkelijkt.

Schrijven

Vertel de cursisten

- dat *een dagboek* bijhouden in het Nederlands een leuke manier kan zijn om met schrijfvaardigheid bezig te zijn.
- dat het handig is om *met potlood* in het werkboek te schrijven, zodat ze later de antwoorden uit kunnen gummen en de oefening nog eens ter herhaling kunnen maken.

Onderdelen van elke les

In elke les in het werkboek komen de volgende twee onderdelen terug:

- Uitleg
In dit eerste onderdeel wordt de grammatica uitgelegd die in de betreffende les in het tekstboek is aangeboden. Belangrijke vormen zijn weergegeven in kaders en ter verduidelijking van voorbeelden voorzien. Daarnaast komen ook zaken als taalgebruik en informatie over Nederland aan de orde.
- Oefeningen
Het tweede onderdeel bevat naast invuloefeningen:

Uitspraakoefeningen

Aan het begin van de lessen 1–10 worden klanken, woordaccenten en intonatie (prosodie) geoefend.

Luisteroefeningen

De luisteroefeningen in het werkboek bestaan in de meeste gevallen uit globale begripsvragen. De transcripties van de luisterteksten zijn opgenomen in de sleutel.

Woordenschat- en lees oefeningen

Dit symbool staat voor oefeningen om de woordenschat uit te breiden. Vanaf les 11 wordt het ook gebruikt voor lees oefeningen.

Leertips

Hier vinden de cursisten extra tips om effectiever te leren.

Appendix

In de appendix zijn opgenomen:

- De *tests* die na les 5, 10, 15 en 20 kunnen worden gemaakt. Met behulp van deze tests kunnen de cursisten zelf vaststellen welke zaken nadere aandacht behoeven.
- Een *uitspraakoverzicht* waarin men snel de belangrijkste kenmerken van de uitspraak van het Nederlands kan opzoeken.
- Een *lijst met onregelmatige verba* om te leren en op te zoeken.
- Een *lijst van grammaticale begrippen* met voorbeelden en vertalingen in het Engels, Frans, Duits en Spaans.
- De *sleutel* met daarin (suggesties voor) de uitwerking van de oefeningen, de antwoorden van de tests (pagina 225) en de transcripties van de luisterteksten in het werkboek.
- Een *grammatica- en zaakregister* met behulp waarvan men informatie over een onderwerp in het werkboek kan opzoeken. In het register is zowel de Nederlandse als de Latijnse grammaticale terminologie opgenomen.

Luistertekst

Als u een luistertekst uit het werkboek in de les wilt behandelen, kunt u dat op deze manier doen:

- Introduceer het onderwerp, bijvoorbeeld door een klassengesprek, en geef zo nodig achtergrondinformatie. Bespreek de sleutelwoorden.
- Vestig de aandacht op eventuele perifere informatie zoals plaatjes.
- Stuur het luisteren door een aantal inleidende vragen te stellen (bijvoorbeeld: Hoeveel personen hoort u? Waar zijn ze?) en laat de tekst een eerste keer horen. Onderbreek in eerste instantie de tekst niet.
- Bespreek de antwoorden op de inleidende vragen klassikaal of laat dit in tweetallen of groepjes doen.
- Laat de tekst nogmaals horen. Gebruik regelmatig de pauzeknop.
- Neem de vragen bij de luistertekst door.
- Laat de tekst nog een of twee keer horen. De cursisten beantwoorden de vragen. Gebruik regelmatig de pauzeknop om de cursisten de gelegenheid te geven hun antwoord te noteren.
- Bespreek de antwoorden op de vragen, klassikaal of in groepjes, of eerst in groepjes en dan klassikaal.
- Laat de cursisten na de bespreking eventueel nog een keer luisteren naar (fragmenten van) de tekst.

2.4 Algemene aandachtspunten

De eerste lessen – heterogene groepen

De kennis en vaardigheden van de deelnemers aan een cursus kunnen nogal uiteenlopen. Het is daarom raadzaam de cursisten al in de eerste lessen duidelijk te maken dat u geïnteresseerd bent in hun mening over de inhoud en het tempo van de cursus. Die informatie kunt u bijvoorbeeld gebruiken voor differentiatie.

We raden u aan tijdens de eerste les ook de opzet van het tekst- en werkboek en de gebruikte symbolen met de cursisten door te nemen, zodat ze weten waar ze bepaalde zaken kunnen opzoeken en terugvinden. Ook is het goed de (standaard)instructies in het tekstboek met hen door te nemen, zodat ze weten wat er bij de verschillende oefeningen van hen wordt verwacht.

Kennismakingsspel

Een aardige manier om cursisten met elkaar kennis te laten maken is door middel van *In de rij*. Het idee is dat cursisten een rij met een bepaalde volgorde vormen. Daarvoor moeten ze bij elkaar informatie inwinnen. U vraagt de cursisten bijvoorbeeld een rij te vormen naar de alfabetische volgorde van hun namen. Vooraf hoeft u slechts de vraag aan te bieden die de cursisten aan elkaar moeten stellen (Hoe heet je?).

De instructietaal (doeltaal als voertaal)

Om de cursisten zo snel mogelijk met de nieuwe taal vertrouwd te maken, is het zinvol de doeltaal van meet af aan in het onderwijs te gebruiken. Zeker bij gebruik van *Taal vitaal – nieuw* buiten het Nederlandse taalgebied is het belangrijk dat cursisten in het onderwijs veel input in de doeltaal krijgen. Het is echter wel raadzaam de cursisten enkele eenvoudige taalmiddelen ter beschikking te stellen waarmee ze communicatieproblemen kunnen oplossen in de doeltaal, dus zonder hun moedertaal (of een steuntaal, bijvoorbeeld het Engels) te hoeven gebruiken:

- Sorry/Pardon, maar dat heb ik niet begrepen/verstaan.
- Wat betekent ...?
- Hoe zeg je ... in het Nederlands?
- Kunt u dat nog een keer zeggen, alstublieft?
- Kunt u wat langzamer praten, alstublieft?
- Hoe schrijf je dat?
- ...

Anderzijds is het soms wenselijk een steuntaal te gebruiken, bijvoorbeeld bij de uitleg van gecompliceerde woorden of verbanden, van grammaticale onderwerpen of bij de uitleg van de wijze waarop met het materiaal moet worden gewerkt.

Taal en beweging – TPR

Onderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van samenhang tussen taal en beweging. De bekendste onderzoeker op dit gebied is James Asher. Hij heeft een leer methode ontwikkeld die hij Total Physical Response (TPR) heeft genoemd. Daarbij geeft de docent bepaalde instructies, bijvoorbeeld: Leg je handen op je schouders, je hoofd, je benen, ... of Sta op, draai je om, ga zitten, De docent ziet meteen of de cursisten de instructie, dat wil zeggen de gebruikte taal, hebben begrepen en de cursisten kunnen de gebruikte uitingen of frases beter onthouden door de koppeling van taal en beweging.

Aanvankelijk voert u de instructies samen met de cursisten uit, maar u stopt daarmee zodra u ervan overtuigd bent dat de talige instructie alleen genoeg is. Als de cursisten taalvaardiger zijn, kunnen ze ook de rol van de docent overnemen en de andere cursisten (en de docent) instructies geven.

Nieuwe stof

Als u nieuwe stof gaat behandelen, is het goed de cursisten te vertellen waar ze die in het tekst- of werkboek kunnen vinden. Als de nieuwe stof niet in het tekst- of werkboek staat, geef de cursisten dan de tijd om aantekeningen te maken of deel werkbladen met nieuwe stof of nieuwe woorden uit.

3 Voorbeeld- uitwerking van les 10

Vorbereiding

Voordat u met de les begint, bladert u deze met de cursisten even door. Daarbij vestigt u de aandacht op de thema's, de taalhandelingen en de grammatica van die les. Vervolgens kunt u de voorkennis van de cursisten over het hoofdthema (vrijtijdsbesteding) mobiliseren door een klassikaal gesprekje te houden en/of de cursisten te laten associëren over het thema. U kunt de cursisten vrij laten associëren of bijvoorbeeld met behulp van een woordenweb. Als u een woordenweb wilt gebruiken, schrijft u op het bord *vrije tijd* en daaromheen bijvoorbeeld de volgende categorieën: *thuis, buitenshuis, alleen, met anderen*. Laat de cursisten eerst in tweetallen of groepjes overleggen en noteer vervolgens een aantal associaties op het bord. Zorg er wel voor dat het bord niet vol komt te staan met nieuwe woorden die u moet uitleggen, dus beperk de tijd die u hieraan besteedt.

Basiswoorden: vrijetijdsbesteding

1 Wat hoort bij elkaar?

De cursisten zoeken (in tweetallen of groepjes) bij elk plaatje de juiste activiteit. Bespreek de oefening klassikaal en licht eventuele onduidelijkheden toe. Voorafgaand aan de oefening kunt u de uitspraak van de nieuwe woorden doornemen.

2 Schrijf nu een paar dingen op die u (niet) leuk vindt/graag doet.

Ter voorbereiding op oefening 3 schrijven de cursisten individueel enkele activiteiten op die ze graag en niet graag doen. Geef hun even de tijd om hierover na te denken. Intussen loopt u rond om vragen te beantwoorden. Wijs de cursisten erop dat ze hun uitspraken af kunnen zwakken of versterken door de adverbia te gebruiken die in les 3 (pagina 27) zijn geïntroduceerd.

Het symbool in de marge geeft aan dat de cursisten hier de gelegenheid hebben om hun woordenlijst uit te breiden met woorden die ze zelf belangrijk vinden.

Laat enkele cursisten hun voorkeuren verwoorden en licht eventuele onduidelijkheden toe.

3 Zoek iemand die graag ...

Vertel de cursisten dat ze elkaar gaan interviewen. Een voorbeeld van een vraag die ze elkaar kunnen stellen en enkele mogelijke antwoorden daarop staan na de pijl ➔. Eventueel kunt u de cursisten de lijst met activiteiten eerst laten uitbreiden. Ze stellen elkaar een vraag en noteren de naam van degene die er een positief antwoord op geeft.

4 Vertel het aan de klas.

Wijs de cursisten erop dat *liever* de onregelmatige vergrotende trap is van *graag*.

Laat hen vervolgens in tweetallen zinnen maken waarin ze de informatie uit oefening 3 gebruiken. Tot slot vraagt u enkele tweetallen hun producten voor te lezen.

Aandacht voor: een standpunt innemen

5 Dialoog: Met de trein of met het vliegtuig?

 29 Deze dialoog kunt u behandelen als beschreven op pagina 9 en 10.

6 Vul de argumenten uit de dialoog in.

Nadat de dialoog is behandeld zoeken de cursisten individueel de argumenten die de gesprekspartners geven voor en tegen vliegen en reizen met de trein en noteren die in het schema. Voordat u de oefening

Les

10

klassikaal bespreekt, geeft u de cursisten even de tijd om hun resultaten met hun buurman of buurvrouw te vergelijken.

7 Waar of niet waar?

De cursisten noteren individueel ongeveer vijf beweringen over de dialoog en lezen die vervolgens voor aan een medecursist. Die moet zeggen of de beweringen kloppen of niet. Tijdens deze oefening loopt u rond om vragen te beantwoorden en veel voorkomende fouten te noteren, die u vervolgens klassikaal kunt bespreken.

Een stapje verder: argumenten geven

30

8 Luisteren

a) Vertel de cursisten dat ze gaan luisteren naar een enquête waarin aan vijf treinreizigers de vraag wordt gesteld: *Gaat u vaak met de trein?*

Laat de tekst een eerste keer horen. Onderbreek in eerste instantie de tekst niet. Laat de tekst nogmaals horen. Gebruik regelmatig de pauzeknop. Neem klassikaal de vragen door.

Laat de tekst nog een keer horen. De cursisten beantwoorden de vragen. Gebruik regelmatig de pauzeknop om de cursisten de gelegenheid te geven hun antwoord te noteren. Bespreek de antwoorden op de vragen, klassikaal of in groepjes, of eerst in groepjes en dan klassikaal.

b) Bespreek het gebruik van de conjuncties *omdat* en *hoewel*. Geef enkele voorbeelden en verwijst naar het werkboek voor uitleg en oefeningen. Laat de tekst nog een keer horen. De cursisten beantwoorden de vragen. Gebruik regelmatig de pauzeknop om de cursisten de gelegenheid te geven hun antwoord te noteren. Geef de cursisten even de tijd om hun antwoorden met elkaar te vergelijken. Bespreek de antwoorden klassikaal.

Laat de cursisten na de bespreking eventueel nog een keer luisteren naar (fragmenten van) de tekst. De transcripties vindt u op pagina 44 van deze handleiding.

9 En u?

De cursisten geven eerst individueel antwoord op de vragen. Vervolgens stellen ze de vragen aan vijf medecursisten en noteren hun antwoorden.

10 Vertel het aan de klas.

De cursisten vatten de informatie die ze hebben verzameld samen. Laat enkele cursisten hun product voorlezen. Let u daarbij op het gebruik van de conjuncties en verbeter zo nodig de zinnen.

Een stapje verder: woordenschat

11 Maak groepen.

Aan de hand van deze oefening kunnen de cursisten (een selectie van) verba uit de eerste tien lessen herhalen. Wijs hen erop dat ze ook (samen met een medecursist) andere categorieën kunnen bedenken.

12 Aan welke woorden denkt u bij ...?

Bij deze oefening mogen de cursisten een woordenboek gebruiken. In de eerste fase van de brainstorm schrijven de cursisten de woorden op die ze associëren met de genoemde activiteit. Ze mogen dat woord in het Nederlands, maar ook in hun eigen taal noteren.

In de tweede fase wordt het (Nederlandse) woord in het schema genoteerd. Vervolgens laat u enkele cursisten hun associaties voorlezen. Noteer de woorden op het bord en licht onduidelijkheden toe.

Het symbool in de marge geeft aan dat de cursisten hier weer de gelegenheid hebben hun eigen woordenlijst uit te breiden.

Les

10

Extra: het ordinale

13

- 31 Laat de cursisten luisteren naar (de uitspraak van) het ordinale. Wijs hen erop dat de uitgangen regelmatig zijn, met uitzondering van *eerste*, *derde* en *achtste*.

14 Een puzzel

Laat de cursisten de oefening individueel maken.

Oplossing: *Vrijtijdsbesteding*

15 Doe het nu zelf!

De cursisten kiezen een woord (uit een van de voorgaande lessen) en werken verder volgens de instructies in het tekstboek.

Nederland – *anderland*

Sport in Nederland

Tekst met als thema Sport in Nederland waarin fietsen en schaatsen centraal staan. U kunt de tekst behandelen als beschreven op pagina 8 en 9 van deze handleiding.

Op de volgende websites vindt u aanvullende informatie:

- www.anwb.nl
- www.elfstedentocht.nl
- www.fietsknooppunten.nl

Les

10

Dag!

Thema's: begroetingen; kennismaken;

Taalhandelingen: begroeten; zich voorstellen; vragen naar herkomst en woonplaats, en hierop reageren

Grammatica: het personaal pronomen (sg.); het presens (sg.); *zijn* en *kunnen* (verbum auxiliare); syntaxis; vraag- en mededelende zinnen; enkele preposities en interrogativa

1

- a. Goedenavond! c. Goedemiddag!
b. Goedemorgen! d. Dag!

2

3. In het ziekenhuis 1. Op een camping
2. Op kantoor 4. Bij de Nederlandse les

5

begroeting informeel: dag, hallo

begroeting formeel: dag, goedemorgen, goedemiddag, goedenavond, prettig met u kennis te maken

vraag naar herkomst, informeel: Jij komt zeker uit België. En waar kom je vandaan?

vraag naar herkomst, formeel: Komt u uit het zuiden? Komt u uit Duitsland? Woont u hier ook in Utrecht?

8

hij – zij, komen – gaan, Nederlander – Nederlandse, dorp – stad, Duitse – Duitser, hier – daar, je – u, dit – dat

9

1. Cuyper. Aangenaam.
2. Woont u in Lelystad?
3. Waar kom je vandaan?
4. Tot ziens!

10

De cursisten schrijven een fictieve naam en woonplaats op een kaartje. Vertel hun dat ze deze naam en woonplaats goed moeten onthouden en verzamel vervolgens de kaartjes. Dan deelt u de kaartjes weer uit. Let erop dat niemand zijn eigen kaartje terugkrijgt. De cursisten moeten nu degene proberen te vinden wiens kaartje ze hebben gekregen. Daarvoor moeten ze rondlopen en elkaar vragen: *Dag, bent u mevrouw Dommers uit Arnhem?*, totdat iedereen de persoon van zijn kaartje heeft gevonden.

14

Suggestie:

bijv., BSN (burger service nummer), btw, blz., cv (centrale verwarming, curriculum vitae), CS (centraal station), mbo, hbo, i.p.v., i.v.m., e.d., o.a., m.b.t., nl., n.n.b., p.s., z.s.m., z.o.z., NS, IT (informatietechnologie), zzp, enz.

15

U kunt de cursisten hun eigen naam laten spellen, maar ook de fictieve naam van oefening 10.

16

1. Ierland	21. Oostenrijk
2. Verenigd Koninkrijk	22. Slowakije
3. Nederland	23. Hongarije
4. België	24. Oekraïne
5. Luxemburg	25. Rusland
6. Frankrijk	26. Roemenië
7. Spanje	27. Moldavië
8. Portugal	28. Slovenië
9. Noorwegen	29. Italië
10. Zweden	30. Kroatië
11. Finland	31. Bosnië en Herzegovina
12. Estland	32. Servië
13. Letland	33. Montenegro
14. Litouwen	34. Kosovo
15. Denemarken	35. Bulgarije
16. Duitsland	36. Albanië
17. Polen	37. Macedonië
18. Wit-Rusland	38. Griekenland
19. Tsjechië	39. Turkije
20. Zwitserland	40. Cyprus

17

België (1952), Bulgarije (2007), Cyprus (2004), Denemarken (1973), Duitsland (1952), Estland (2004), Finland (1995), Frankrijk (1952), Griekenland (1981), Hongarije (2004), Ierland (1973), Italië (1952), Kroatië (2013), Letland (2004), Litouwen (2004), Luxemburg (1952), Malta (2004), Nederland (1952), Oostenrijk (1995), Polen (2004), Portugal (1986), Roemenië (2007), Slovenië (2004), Slowakije (2004), Spanje (1986), Tsjechië (2004), Verenigd Koninkrijk (1973), Zweden (1995)

Les

1

Hoe gaat het?

Thema's: hoe het met iemand gaat; kennismaken; formeel/informeel taalgebruik; getallen tot 100; telefoneren

Taalhandelingen: vragen hoe het met iemand gaat en reageren; anderen voorstellen; informatie vragen (adres/ telefoonnummer)

Grammatica: het persoonlijk pronomen (pl.); *hebben* en *zijn* (pl.); *mogen* en *moeten* (modale verba auxiliaria); de negatie (*niet, geen*); het possessief pronomen; het persoonlijk pronomen: niet-subject; enkele preposities en interrogativa

1
Fantastisch! Uitstekend. Hartstikke goed! Prima!
Goed. Het gaat wel. Best! Niet zo best. Niet zo goed. Slecht.

2
Danny: uitstekend, Astrid: niet zo goed
Mirjam: best, Joop: slecht

4a
a. 3, b. 2, c. 1, d. 4

4b
1. je/jij, 2. je/jij, 3. u, 4. u

6
Tom: Hij is de vriend van Lieve. Hij is met haar op vakantie.
Per Rasmussen: Hij zit op dezelfde les als Louise Martin en probeert Nederlands te leren.
Marijke: Zij werkt op de camping waar Tom en Lieve zijn.
Petra Schmidt: Zij is de vrouw van Heiko en heeft een dochter in Nederland.
Jan Hendrix: Hij is een collega van Mirjam de Vries.

7
vragen hoe het met iemand gaat
informeel:

– Hoe gaat het? / Hoe is het met jou?
– Prima hoor! / Goed, en met jou?

formeel:

– Hoe gaat het met u? / Hoe maakt u het?
– Nou, niet zo goed eigenlijk. / Goed, dank u. En met u? – Ook goed.

voorstellen

informeel:

– Marijke, dit is mijn vriend Tom. Tom, dit is Marijke. – Hoi Marijke.
– Jan, dit is Maarten de Jong. – Hallo, ik ben Jan Hendrix.

formeel:

– Mag ik u even voorstellen, dit is meneer Field.
– Mag ik u even voorstellen aan mijn vrouw, Petra. Petra, dit is dokter Meurs.
– Prettig met u kennis te maken. / Goedenavond, hoe maakt u het? – Goed, dank u.

8
Geef de cursisten ruim de tijd om de dialoog te schrijven. U loopt intussen rond om vragen te beantwoorden. Laat enkele dialogen (afhankelijk van het niveau van de groep) voordragen of voorlezen. Eventueel kunt u de dialogen ter correctie laten inleveren.

9
jij hebt – jullie hebben, komen – gaan,
hij/zij is – zij zijn, werk – vakantie,
nieuw – oud, vriend – vriendin

10
1. Prettig met u kennis te maken.
2. Goed. En met u?
3. Hoe is het met Jannie en Toon?
4. Hoi, hoe gaat het ermee?

11a
Mw. Oost & dhr. Huizen: kennissen
Saskia & mw. De Ven: kennen elkaar niet
Adriaan & Hella: vrienden
Erik & dhr. Zandstra: kennissen

11b
Saskia: Prima.
Mevrouw De Ven: Uitstekend.
Adriaan: Hartstikke goed.
Hella: Best.
Erik: Hij voelt zich prima.
Meneer Zandstra: Het gaat wel.

12
Voordat u de cursisten deze oefening laat maken is het goed hen eerst te laten raden naar de leeftijd van de personen op de foto's.
Aansluitend kunt u wat vertellen over het gebruik van je/jij en u.
4 – 1 – 3 – 2

15
50 – 89 – 13 – 70 – 88 – 90 – 16 – 44

16
(1) Rotterdam: spoor 2
(2) Maastricht: spoor 9
(3) Groningen: spoor 6
(4) Keulen: spoor 7
(5) Zandvoort: spoor 12
(6) Parijs: spoor 1

Les

2

17

1 - 3 - 5 - 7 - 9 - etc. (+2)

6 - 12 - 24 - 48 - 72 - etc. (x2)

11 - 22 - 44 - 88 - 176 - etc. (x2)

98 - 87 - 76 - 65 - 54 - 43 - etc. (-11)

$22+16 = 38$, $3 \times 5 = 15$, $99:3 = 33$, $75-23 = 52$

20

Van linksboven naar rechtsonder:

Op natuurijds schaatsen, van jongs af aan aan voetbal doen, met een caravan op een camping staan, eten afhalen, met een bakfiets fietsen, een kopje koffie drinken, zeilen, vissen, de hond uitlaten, met de hand in een sopje afwassen.

Hoe is ze?

Thema's: mensen beschrijven (karakter en uiterlijk); familie en vrienden; bedankbriefjes

Taalhandelingen: iemand beschrijven; een mening geven; over familie en vrienden praten

Grammatica: het artikel (definitief en indefinitief); het adjectief; enkele adverbia; de conjunctie *maar*; enkele preposities; het demonstratief pronomen

1

1. grappig, 2. pessimistisch, 3. romantisch, 4. druk, 5. sportief, 6. slordig

2

Suggestie:

Ahmed: sportief, grappig, legt makkelijk contact, extravert, druk, vooruitstrevend;

Lotte: dagdromer, rustig, netjes, gereserveerd, optimistisch, serieus

4

Suggestie:

1. heel (erg), 2. erg, 3. behoorlijk, 4. vrij/nogal, 5. best wel, 6. een beetje, 7. niet zo, 8. helemaal niet

5/6

De cursisten stellen de vragen aan enkele medecursisten en noteren de antwoorden in steekwoorden.

Vraag hun ter voorbereiding op de volgende oefening zichzelf te vergelijken met de beschreven persoon, zodat ze het pronomen *we/wij* gebruiken.

8

De cursisten lezen de dialoog nog een keer door en noteren de eigenschappen van Renée en Carla in het schema. Voordat u de oefening laat maken, kunt u de vorm van het adjectief onder de aandacht brengen.

Renée Schols: serieus, aardig, stil; blond, slank
Carla: grappig, spraakzaam, spontaan

2. Renée Schols. 3. Uit een klein plaatsje in de buurt van Rotterdam. 4. Aardig en stil. 5. Slank en blond. 6. Spraakzaam en spontaan.

9

aangenaam, eerlijk, bescheiden, creatief, flexibel, nieuwsgierig, lui, rustig, praktisch, spontaan, intelligent, sociaal, sympathiek, slim, temperamentvol, wispelturig, trouw, zorgzaam, zelfbewust, volgzzaam, dominant, volhardend, tevreden, innemend, eigenwijs

10

Ter voorbereiding op deze oefening kunt u uw stamboom op het bord weergeven en op die manier de nieuwe woorden introduceren. Laat de cursisten in tweetallen de oefening maken en bespreek deze klassikaal.

1. man, vrouw	6. neef, nicht
2. vader, moeder	7. schoonzus, zwager
3. zoon, dochter	8. opa, oma
4. zus, broer	9. neef, nicht
5. tante, oom	

11

Anna: Joke; schoonzus; een heel gezellig type en altijd optimistisch! En heel erg lief!

Dick: Gijsbert; zwager; heel sportief en grappig.

Loes: Maarten; collega; romantisch, niet zo stil en serieus, heel erg grappig.

14

Partneroefening, ontbrekende gegevens staan op p. 176 tekstboek.

15

1. Nee, Paolo komt uit Italië en Laura uit Spanje.

2. Nee, Judith komt uit België en Margreet uit Nederland.

3. Nee, geen van beiden zijn ze sportief.

16

Ruud / Hij is groot. Dirk / Hij heeft kort

Jos / Hij is knap. haar.

Willem / Hij is dik. Anna / Zij is erg mooi.

Pieter / Hij is blond. Jan / Hij is kaal.

17

Suggesties:

wit/grijs/donker/donkerblond/lichtblond/bruin/
zwart/geverfd haar

met oorbellen

groene ogen

dun, tener, fors, stevig

18a

Het tweede deel van deze oefening kunt u als huiswerk opgeven en ter correctie laten inleveren.

1. D, 2. C, 3. B

18b

A. Mijn buurvrouw is niet al te lang, of eigenlijk best klein. Ze heeft grijs kort haar met krullen en ze draagt een bril. Ze heeft blauwe ogen. Ze is niet al te dun.

E. Mijn moeder is lang en heeft een normaal postuur. Ze heeft lang donker haar dat ze meestal los draagt en heeft een bril.

Les

3

Nederland – *anderland*

Naar aanleiding van deze berichtjes kunt u de cursisten (thuis) een soortgelijk berichtje laten schrijven. De berichtjes kunt u ter correctie innemen en/of in de klas ophangen, zodat iedereen ze kan lezen.

Les

3

Hoeveel?

Thema's: getallen en hoeveelheden; familierelaties; tijd: de klok, dagdelen, dagen; statistische vergelijkingen

Taalhandelingen: vragen naar hoeveelheden; zich verontschuldigen; vragen naar familierelaties en reactie; vragen naar de tijd en reactie; informatie vragen

Grammatica: het substantief (pl.); *er* als voorlopig subject (*er is/er zijn*); *er* + numerale; adverbialen (tijd)

Samenvatting

Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens

Op zijn eigen vertrouwde plek voelt men zich het meest op zijn gemak. Hiermee laat je bijvoorbeeld weten hoe fijn je het vindt om weer thuis te komen. *Thuis* kan behalve op 'huis' ook op een andere plek betrekking hebben waarmee je je identificeert of waar je je thuis voelt. De uitdrukking komt oorspronkelijk uit het treurspel *Ghetto* van Herman Heijermans. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

2

17 107 114 458 150 651

3

12 provincies,
17 miljoen inwoners,
21 miljoen sprekers,
500 inwoners per vierkante kilometer,
ongeveer 1000 toeristen

5

Suggesties:

1. niet waar, 2. waar, 3. niet waar, 4. niet waar,
5. waar

11

1 minuut = 60 seconden
1 halfuur = 30 minuten
1 maand = 4 of 5 weken
1 uur = 60 minuten
1 kwartier = 15 minuten
1 jaar = 12 maanden
1 dag = 24 uur
1 week = 7 dagen
1 eeuw = 100 jaar

13

1. c, 2. e, 3. b, 4. a, 5. d

14

Fragment 1: De Hermitage is elke dag geopend van 10 tot 17 uur, en niet van 9 tot 18 uur, zoals de passanten zeggen.

Fragment 2: Het Van Goghmuseum is dagelijks geopend van 9 tot 18 uur, en vrijdag tot 22 uur, en niet, zoals op het audiofragment wordt gezegd, op maandag van 14 uur tot 17 uur, de overige dagen van 10 uur tot 17 uur en op donderdagavond tot 20 uur

Les

4

Ik sta om zes uur op!

Thema's: het dagelijks leven; het ontbijt; Nederlanders en koffie
Taalhandelingen: over dagindeling praten; iemand tegenspreken
Grammatica: separabele verba; het reflexief pronomen; het modale verbum auxiliare *willen*; adverbia (frequentie); *er* + prepositie

1
zich aankleden – beginnen met je werk – naar bed gaan / gaan slapen – opstaan – douchen – ontbijten

2
Suggestie:
Eerst sta ik op, dan ga ik douchen en kleeft ik me aan. Daarna ontbijt ik en ga ik naar mijn werk. 's Avonds ga ik weer naar bed.

3
Suggestie:
de wekker uitzetten, wakker worden, gordijnen opendoen, strijken, kleren aantrekken, overhemd dichtknopen, tanden poetsen, koffie zetten, brood smeren, krant lezen, jas aantrekken, naar kantoor gaan/rijden/fietsen, werken, het licht aandoen, het licht uitdoen, etc.

5a
Suggestie:
Ben je gek?!, Hou maar op, ik word al moe als ik het hoor!, Gewoon niks., Ja, zeg dat wel!

5b
Ben je gek?!, Jawel!, Ja, maar, O nee hoor!, Hou maar op, Ja, zeg dat wel!

5c
Ik vind van niet. – Ben je gek?!
Daar ben ik het niet mee eens. – O nee hoor!
Daar denk ik heel anders over. – Hou maar op.
Dat vind ik wel. – Jawel!

7a/b
Suggestie:
Ruth ontbijt samen met haar man en kinderen. (niet waar, ze drinkt alleen thee)
Ruth werkt tot twaalf uur. (waar)
Bij Ruth thuis eten ze tussen half zes en zeven uur. (niet waar, altijd om kwart over zes)

8
altijd – meestal – vaak – af en toe / soms – nooit

9
de hond uitlaten: 7.00 uur
ontbijten: 7.30 uur
gaan douchen: 7.45 uur
opruimen: 8.45 uur

boodschappen doen: 9.45 uur
koffie drinken: 10.30 uur
naar zumba gaan: 13.30 uur
avondeten maken: 17.00 uur
naar bed gaan: 23.00 uur

12a
Tom door de week: Één of twee boterhammen met jam en veel koffie.

Tom in het weekend: Een lekker gekookt eitje, verse broodjes met worst en kaas, een glaasje sinaasappelsap en koffie.

Janneke door de week: Nooit brood, meestal fruit en af en toe een dun plakje ontbijtkoek met altijd thee.

Janneke in het weekend: Koffie met veel melk, een boterham met honing, twee dikke plakken ontbijtkoek met veel boter, en als ze dan nog trek heeft, neemt ze nog yoghurt met muesli.

Koffie
Naar aanleiding van deze tekst kunt u de cursisten laten luisteren naar het liedje *Een kopje koffie* van V.O.F de Kunst. Het liedje, geschreven door Erik van Muiswinkel, vindt u op bijvoorbeeld YouTube.

Samenvatting
De morgenstond heeft goud in de mond.
Het spreekwoord is een aansporing om vroeg op te staan, om de ochtend niet te verslapen. Morgenstond staat voor de vroege ochtenduren. Stond is namelijk een ouderwets woord voor: tijdstip. Goud is een metafoor voor: winst, voordeel [...] wellicht is het woord mond alleen maar voor het rijm gekozen. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

5

Wat heb je gisteren gedaan?

Thema's: het dagelijks leven (2); levensloop; de verjaardagskalender

Taalhandelingen: over dagindeling in het verleden praten

Grammatica: het perfectum (I): vorm regelmatige verba; adverbia (tijd)

1

A. 3, B. 4, C. 1, D. 2

2

vragen – hij heeft gevraagd

komen – je bent gekomen

gaan – hij is gegaan

4

2. C, 4. E, 6. D, 8. A, 10. B

5a/b

eten – gegeten (hebben)

geven – gegeven (hebben)

kopen – gekocht (hebben)

leren – geleerd (hebben)

nemen – genomen (hebben)

repareren – gerepareerd ([geworden] zijn)

zetten – gezet (hebben)

zoeken – gezocht (hebben)

6a/b

ik ben opgestaan, ik ben gegaan, ik heb mijn

kleren aangetrokken, ik ben de hond vergeten,

ik ben uitgedelen, de bus is weggereden,

ik ben te laat gekomen, is dat alles geweest?,

ik ben gebleven

7

Beperk de bespreking van nieuwe woorden tot het thema alledaagse activiteiten.

8a

Patricia is de naam van de film vergeten.

8b

Suggestie:

Gisteren was Patricia vrij. Eerst heeft ze ontbijt gemaakt en het huis opgeruimd, om negen uur.

En om tien uur heeft ze boodschappen gedaan.

Tegen twaalf uur heeft ze met haar vriendin

Marjolijn geluncht in het centrum. Om een uur

of twee heeft ze een uurtje geslapen. Ze was moe,

ze waren hartstikke laat naar bed gegaan! heeft

ze vrij vroeg gekookt. O ja, en na het eten heeft

ze Eva nog gebeld. Minstens een half uur! Om

negen uur is ze met Peter naar de bioscoop

gegaan.

13

1. Onze oudste zoon is in 1979 geboren.

2. Wij zijn getrouwd in 1974.

3. In 2004 hebben we een verre reis gemaakt.

4. Wij hebben in 1994 ons huis verbouwd.

5. In 2013 is ons eerste kleinkind geboren.

Samenvatting

Van het concert des levens krijgt niemand een program

Deze spreuk geeft aan dat niemand van tevoren weet wat hem in het leven allemaal ten deel zal vallen, wat hem te wachten staat.

Les

6

En wat voor werk doe jij?

Thema's: beroepen; personeelsadvertenties; een Nederlandse kunstenaar

Taalhandelingen: over werk praten; compliment maken en reactie

Grammatica: namen van personen en beroepen: mannelijke en vrouwelijke vormen; *al* (tijd); het perfectum (II): het participium (I): onregelmatige verba

1

3. de dokter	6. de secretaresse
7. de politieagent	2. de caissière
9. de tuinman	4. de opticien
8. de kapper	11. de dominee
10. de lerares	1. de orgelman
12. de groenteboer	5. de fietsenmaker

2

Hij is ...	Zij is ...
docent	assistente
vertaler	tekenares
dokter/arts	schrijfster
ambtenaar	boekhoudster
	opticien
	verpleegkundige

3

1. kapper	6. (bus)chauffeur
2. secretaresse	7. (draai)orgelman
3. groenteboer	8. verpleegkundige
4. dokter, arts	9. opticien
5. politieagent	

6

Suggesties:

- De dokter werkt in een ziekenhuis.
- De politieagent werkt buiten / op kantoor.
- De tuinman werkt buiten.
- De lerares werkt op school.
- De groenteboer werkt in een groentewinkel.
- De secretaresse werkt op kantoor.
- De caissière werkt (achter de kassa) in een winkel.
- De opticien werkt in een (brillen)winkel.
- De orgelman werkt buiten.
- De fietsenmaker werkt in een fietsenwinkel.
- De dominee werkt bij / in een kerk.
- De kapper werkt in een kapsalon.

9

Suggesties:

- Een huisman* stofzuigt, kookt, doet boodschappen, doet de was, zet koffie, doet het huishouden, helpt met huiswerk.
- Een buschauffeur* spreekt met mensen, stopt bij de halte, rijdt, staat in de file.
- Een politieagent* spreekt met mensen, geeft bekeuringen, rijdt, staat in de file.
- Een secretaresse* spreekt met mensen, telefoneert, schrijft e-mails en brieven, leest.

10

schrijft e-mails en brieven, maakt notulen, spreekt met mensen, houdt de agenda bij, ontvangt bezoekers

12

taken – dat wat het werk inhoudt, ook 'functie-omschrijving' genoemd.

functie-eisen – dat wat men van de sollicitant

verwacht: opleiding, ervaring, enzovoort

salaris – het geld dat je regelmatig voor het werk krijgt

arbeidsvoorwaarden – werkuren per week, salaris, pensioenregeling, aantal vakantiedagen enzovoort

inlichtingen – informatie over de baan of de sollicitatiewijze

sollicitatiewijze – hoe je moet solliciteren (bijvoorbeeld per e-mail of per brief) en tot wanneer

13

1.

functie: verpleegkundige

taken: helpen bij het onderzoek en de behandeling van patiënten en administratieve taken verrichten

functie-eisen: Diploma verpleegkundige niveau 4. Goede sociale vaardigheden. Teamspeler.

salaris: afhankelijk van ervaring, volgens FWG 45/50, tot maximaal € 2.940,- bruto per maand bij een 36-urige werkweek.

arbeidsvoorwaarden: volgens de CAO-Ziekenhuizen.

inlichtingen: contact opnemen met Sacha Meulenhof, 06-21459872

sollicitatiewijze: Stuur uw motivatie en cv voor 12 mei naar s.meulenhof@wecare.nl

2.

functie: vrachtwagenchauffeur

taken: leveren, laden en lossen van producten bij klanten

functie-eisen: CE-rijbewijs en chauffeursdiploma, aantoonbare werkervaring met het besturen van vrachtwagens, goede beheersing van het Nederlands en Engels, flexibel en bereid om te werken in wisseldiensten.

salaris: marktconform salaris van maximaal 2500 euro per maand.

arbeidsvoorwaarden: een leuke, zelfstandige functie, een dynamische werkomgeving en een marktconform salaris.

inlichtingen: Bel Karen de Bie, 030-995 26 53

sollicitatiewijze: Solliciteer voor 15 mei online en stuur je cv naar: karen@transportjobs.nl

Les

7

Nederland – anderland

Wim van der Meij

Naar aanleiding van deze tekst kunt u de cursisten vragen (thuis) een soortgelijke tekst over zichzelf te schrijven (en ter correctie in te leveren).

Samenvatting

Die niet werkt zal ook niet eten

Spreekwoord (naar 2 Thess. 3:10). Arbeid is nodig voor het dagelijks brood. (bron: Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, 1999).

Ik heb zin in een patatje!

Thema's: eten en drinken; geld; eten in Vlaanderen

Taalhandelingen: een voorstel doen; iets bestellen en betalen; bedanken

Grammatica: diminutieven; het modale verbum auxiliare *zullen*; *iets/ niets*; het perfectum (III): *hebben* of *zijn*?; het participium (II): *ge-*

1

café: het biertje, de frisdrank, de uitsmijter, de bitterballen, het gebak, de koffie, de soep, de patat, de fooi, de tosti, de verse muntthee, de borrel, de rode wijn, de kroket, het biologische appelsap

café/snackbar: de frisdrank, de bitterballen, de patat, de kroket

snackbar: de frisdrank, de bitterballen, de frikan-
del, het ijsje, de patat, de hamburger, de kroket

2

Gast 1: eet niets, drinkt iets

Gast 2: eet iets en drinkt iets

Gast 3: eet iets en drinkt iets

Gast 4: eet iets en drinkt iets

Gast 5: eet niets, drinkt iets

6

Twee mensen lopen op straat. De man doet een voorstel. De vrouw is het ermee eens. Ze gaan iets eten/drinken. Ze bestellen iets te eten/drinken. De verkoper vraagt of ze nog iets willen. Ze willen betalen. Ze bedanken en zeggen gedag.

7

Suggesties:

formeel:

Twee patat graag, één met mayonaise en één met pindasaus. Anders nog iets? Nee, verder niets.

Dat is dan € 4,60. Alstublieft. Vijf en vijf is tien – en bedankt hoor! Dag!

Mevrouw, meneer, zegt u het maar ... Twee koffie graag. En voor mij nog een spa rood, alstublieft.

Dat wordt dan € 11,60 bij elkaar, alstublieft.

Alstublieft. Doet u maar vijftien. Dank u wel en

nog een fijne dag! Dank u wel. Tot ziens!

informeel:

Ik heb trek in patat. Doe maar 'middel'.

Heb je ook zin in koffie? O ja, goed idee. Geef u

mij maar een stuk appelgebak. Ik wil graag

kwarktaart.

8

1. het ijsje, 2. het café, 3. het biertje,

4. de snackbar, 5. het gebak, 6. het terras

9

ober/serveerster:

Ik kom zo bij u., Hebt u een keuze gemaakt?,

Alstublieft., Dank u wel., Smakelijk eten!, Wilt u nog iets drinken?, Heeft het gesmaakt?, Negen euro bij elkaar.

gast: Alstublieft., Dank u wel., Wat neem jij?, Ik neem ..., Doet u maar (voor mij) ..., Ik wil graag afrekenen., Laat maar zitten.

10

Ik heb nog maar tien euro. – Zal ik dan wat uit de muur halen?

Er is daar bijna nooit plaats. – Zal ik opbellen en proberen een tafel te reserveren?

Ik heb trek in Italiaans – Zal ik iets bij 'Carlo' gaan halen?

Ik heb honger. – Zullen we ergens gaan eten?

Ik weet niet wat ik wil. – Zal ik dan maar een voorstel doen?

Ik heb zin in een biertje. – Zullen we naar een café gaan?

11

– Ik heb trek in patat. Ik ook wel. Kijk eens, daar op de hoek is een patatkraam.

– Heb je ook zin in koffie?

– U ook nog iets erbij, mevrouw?

12

Maak groepjes van maximaal 4 personen. De cursisten kiezen zelf de locatie (restaurant of patatkraam) en degene die de bestelling opneemt. Geef hun even de tijd om de dialogen voor te bereiden. Loop rond om problemen te noteren en bespreek die vervolgens klassikaal.

Extra: vergeten groenten

Suggestie:

Pastinaak geroosterd in de oven

Ingrediënten: 1 pastinaak, zout, zwarte peper uit de molen, 1 el tijm (fijngehakt), 1 el rozemarijn (fijngehakt), olijfolie

Bereiding: Schil de pastinaak. Snijd de pastinaak doormidden en snijd de helften in dunne parten. Verwarm de oven op 120°C. Leg de parten pastinaak op vetvrij papier. Bestrooi ze met zout, zwarte peper, tijm en rozemarijn. Besprenkel ze dan met een beetje olijfolie en zet de parten in de oven. Haal ze uit de oven als de stengels gaan uitdrogen. Prima te serveren met een salade van babysla en mesclunsalade.

Bron: www.hermanenblijker.nl

Geld maakt niet gelukkig

Geld is niet zaligmakend, het lost niet alle problemen op. Dit spreekwoord wordt gebruikt om de waarde van geld en rijkdom te relativiseren. Vaak gebeurt dat door rijke mensen. Daarom geven armere mensen vaak de toevoeging 'maar het helpt wel': geld mag dan wel niet gelukkig maken, maar het is toch wel gemakkelijk om er veel van te hebben [...]. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

Pardon, weet u misschien waar...?

Thema's: oriëntatie, plaatsbepalingen; kleuren; toerisme in Nederland
Taalhandelingen: zeggen waar iets/iemand zich bevindt; iemand aanspreken; de weg vragen; zeggen dat je iets niet verstaat; de weg wijzen
Grammatica: preposities; adverbia (richting); syntaxis: de indirecte vraag; de imperatief; *er* als plaatsaanduiding

1

2. Zij zit aan de gracht.
3. Hij staat op het plein.
4. Zij staat naast het stadhuis.
5. Hij staat onder het viaduct.
6. Hij staat achter het standbeeld.
7. Zij staat voor de VVV.
8. Zij staat bij de bushalte.
9. Zij staat tegenover de kerk.
10. Hij staat tussen de auto's.

2

- A. terug, B. rechtdoor/daar, C. links(af),
D. rechts(af), E. over, F. rechtdoor/daar

3

rechtsaf – linksaf, rijden – lopen, naar boven – naar beneden, rechtdoor – om de hoek, in – uit, vlakbij – ver weg, vertrekken – aankomen, vandaan – naartoe

5

informeel:

1. Hallo.
2. Kun je me zeggen waar ... is?
3. Sorry, wat zeg je?
4. Oké, bedankt!
5. Doe!, Dag!

formeel:

1. Pardon mevrouw, bent u hier bekend?
2. Weet u misschien waar ... is?
3. Pardon?
4. Dank u wel, mevrouw. Fijn, dank u wel.
Dank u.
5. Dag!

6

1. waar de VVV is, 2. de VVV, 3. bij de VVV,
4. de eerste straat

10

1. het stadhuis
2. rechtsonder
3. dichtbij, vijf minuten lopen.
4. Er hangt een Nederlandse vlag aan het gebouw.

11

In Nederland

een glasbak: vaak donkergroen
een politieauto: wit met oranje en blauwe schuine strepen
een brievenbus: oranje
een bestelbus van de post: oranje met wit (postnl/TNT), geel (DHL), bruin (UPS), etc.

12

De rode fiets ligt in de gracht. De zwarte fiets staat voor het buurthuis. De witte fiets staat naast de pinautomaat. De paarse fiets staat tegen de glasbak. De gele fiets staat tussen twee brommers. De bruine fiets ligt op de stoep.

13b

Suggesties:

Welke kleur hebben uw ogen? Welke kleur heeft uw auto? Welke kleur heeft de lucht vandaag? Welke kleur hebben uw kleren?

Samenvatting

Er zijn vele wegen die naar Rome leiden

Een doel is op allerlei manieren te bereiken, en als het op de ene manier niet lukt, zijn er nog wel andere manieren. [...] Rome wordt in deze uitdrukking genoemd omdat het voor de Reformatie het belangrijkste centrum van de christenheid was. Talloze pelgrimsroutes kwamen daar samen. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

9

Lekker met de trein!

Thema's: vrijetijdsbesteding; de Elfstedentocht

Taalhandelingen: naar voorkeur vragen en reactie; positief en negatief reageren; iets beargumenteren

Grammatica: het ordinale; syntaxis: de bijzin

1

1. lezen, 2. televisiekijken, 3. tuinieren, 4. zwemmen, 5. winkelen, 6. fietsen, 7. tennissen, 8. wandelen, 9. naar de bioscoop gaan, 10. naar het theater/een concert gaan, 11. reizen, 12. naar muziek luisteren

6

vóór vliegen:

Je bent er zó. Vliegtuigen zijn steeds beter voor het milieu.

tegen vliegen:

Maaïke is bang. Je hebt te weinig tijd om allerlei leuke activiteiten te ontplooiën. Vliegen is slecht voor het milieu.

vóór de trein:

In de trein kun je naar muziek luisteren, eten, slapen, lezen, lekker koffie drinken ... Maaïke is niet bang in de trein.

tegen de trein:

De trein doet er uren over.

7a

Suggesties:

Erik wil niet met de trein. (waar)

Maaïke is niet bang in het vliegtuig als Erik bij haar is. (niet waar)

Maaïke wil liever naar Berlijn, dan kun je

tenminste met de trein. (niet waar)

Erik en Maaïke moeten voor hun werk naar Londen. (niet waar)

Erik en Maaïke zijn het niet met elkaar eens. (waar)

8a

1. Nee, (bijna) nooit.

2. Ja, regelmatig.

3. Af en toe.

4. Nee, nooit.

5. Af en toe.

6. Ja, regelmatig.

8b

omdat ...

2. het sneller gaat.

2. er stiltecoupés zijn.

3. ik in de trein kan werken/een film kan kijken.

5. het milieuvriendelijker/gezelliger is.

2. je geen parkeerplaats hoeft te zoeken.

6. je makkelijk incheckt met de ov-chipkaart.

omdat/hoewel ...

4. het (te) lang duurt.

1. het (te) duur is.

4. de verbinding slecht is.

2. de trein (te) vol is.

4. de trein vaak vertraging heeft.

1. je mp3-spelers en ringtones hoort.

11

Suggesties:

dingen die je op je werk doet: werken

dingen die je op je werk en thuis doet: overleggen, beantwoorden, een standpunt innemen, vergelijken

dingen die je thuis doet: online spullen kopen, muziek luisteren, lang in de keuken staan, de was doen, koffiezetten, luieren, uitslapen

dingen die je 's morgens doet: het ontbijt klaarmaken

dingen die je 's middags, 's middags en 's avonds

doet: zwemmen, muziek luisteren, mensen volgen op Twitter, koffiezetten, de hond uitlaten, een hapje eten, op bezoek gaan

dingen die je 's middags doet: lunchen

dingen die je 's avonds doet: ergens gaan eten

12

Suggesties:

lezen: boek, krant, tijdschrift, ...

luisteren: verstaan, muziek, gesprek, ...

reizen: vliegtuig, auto, trein, ...

14

Vrijetijdsbesteding.

Samenvatting

Na gedane arbeid is het goed rusten

Spreekwoord: na verricht werk geniet men dubbel van de rust. (bron: Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, 1999)

Les

10

We gaan verhuizen!

Thema's: wonen; bezigheden in het weekend; wonen in Nederland

Taalhandelingen: iets beschrijven (beoordelen); een afspraak maken; over plannen praten; zeggen wat je nu doet; iemand uitnodigen; vergelijken

Grammatica: handeling of situatie in de toekomst: het presens, *gaan* + infinitief, het futurum; adverbia (tijd); *zijn* + aan het + infinitief; de comparatief

1

1. de twee-onder-een-kapwoning
2. de woonboot
3. het vrijstaande huis
4. de flat
5. de driekamerwoning
6. het rijtjeshuis

2b

Suggesties:

In de slaapkamer kun je slapen. In de kinderkamer kunnen de kinderen spelen. Op de gang kun je je jas ophangen. In de woonkamer kun je samen eten, praten, tv-kijken, lezen, etc. In de badkamer kun je jezelf wassen. Op het balkon kun je zitten als het mooi weer is. Op de wc kun je zitten. In de logeerkamer kunnen logés slapen. In de werkkamer kun je studeren.

3

woonkamer: groot, donker, gezellig
slaapkamer: rustig
badkamer: groot
keuken: groot, licht

Er is een balkon en een garage.

De woning is €150 duurder dan de vorige.

5

Over twee weken gaat Marijke verhuizen. Vanavond gaat Connie erwtensoeep koken. Volgende week gaan Marijke en Connie een afspraak maken. Volgende week gaan Marijke en Frans misschien bij Connie eten.

6

Suggesties:

Marijke gaat op vakantie naar Korea. (niet waar)
Marijke gaat op bezoek bij vrienden in Parijs. (waar)
Connie gaat boerenkoolstampot maken. (niet waar)

10

5. Iemand is aan het koken.
6. Iemand is aan het zingen.
2. Iemand is aan het telefoneren.
3. Iemand is aan het stofzuigen.
8. Iemand is aan het pianospelen.
4. Iemand is aan het douchen.
1. Iemand is aan het timmeren.
7. Iemand is aan het zagen.

11

1. Op plaatje 1 is een vrouw aan het fietsen.
2. Op plaatje 2 is een man aan het lezen (in de zon).
3. Op plaatje 3 is een vrouw aan het zwemmen.
4. Op plaatje 4 is een man aan het ontbijten.
5. Op plaatje 5 is een vrouw aan het tennissen.
6. Op plaatje 6 zijn twee mensen aan het dansen op een feest.
7. Op plaatje 7 is een vrouw boodschappen aan het doen.
8. Op plaatje 8 is een man aan het wandelen.

13

Gebruik dit overzicht bij uw uitleg van de comparatief.

14

Bespreek de tekst bij de plattegrond klassikaal. Vervolgens bekijken de cursisten de plattegrond en vergelijken die met hun eigen woning. Ze noteren de verschillen (in bijvoorbeeld afmetingen). Vraag daarna enkele cursisten naar de verschillen met hun eigen woning. Let erop of ze de comparatief correct gebruiken. v.o.n. = vrij op naam (de koper betaalt geen overdrachtsbelasting)

Samenvatting

Eigen haard is goud waard

Je gebruikt dit spreekwoord om te zeggen dat een eigen huis en een eigen gezin heel belangrijk zijn. *Haard* is hier een symbool voor: huis, huishouden. Vroeger hadden huizen vaak slechts één vertrek met een haard. Dat was de enige verwarmde ruimte, er werd gekookt en het grootste deel van het leven speelde zich daar af. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

11

Wij woonden in een gezellig huisje

Thema's: wonen (inrichting); vroeger; het weer; maanden en seizoenen; wonen op een woonboot

Taalhandelingen: over vroeger praten; vergelijken

Grammatica: het imperfectum; de conjunctie *toen*; *er* als voorlopig subject

1

A. de lamp, B. het vloerkleed, C. de bank, D. de boekenkast, E. de fauteuil, F. de tafel, G. de stoel, H. het bijzettafeltje, I. het bed, J. het bureau, K. de kast

2

Suggesties:

de bureaustoel, het nachtkastje, de salontafel, de klerenkast/kledingkast, de chaise longue, de poef

3

1. in een grote stad
2. huis
3. met z'n vieren
4. klein, donker, gezellig
5. een bed, een nachtkastje, een lamp, een stoel
6. Ze schreef in haar dagboek.
7. eten

4

De klerenkast, de stoel, het nachtkastje en het tweepersoonsbed staan in de slaapkamer. Het eenpersoonsbed, de stoel en het bureau staan in de andere slaapkamer. De eettafel, de twee stoelen en het aanrecht staan in de keuken. De bank, de fauteuil, de salontafel, het vloerkleed en de kast staan in de woonkamer.

5

Tekst 2

6

regelmatig

Tekst 1: woonden – wonen, regende – regenen, stopte – stoppen, waste – wassen, kenden – kennen, verspreidde – verspreiden, logeerde – logeren

Tekst 2: speelde – spelen

onregelmatig

Tekst 1: ging – gaan, kreeg – krijgen, hadden – hebben, stond – staan, was – zijn, hing – hangen, waren – zijn, was – zijn, sliep – slapen

Tekst 2: zagen – zien, had – hebben, ging – gaan, stond – staan, kon – kunnen, stond – staan, kwam – komen, dronk – drinken, was – zijn, stond – staan, zat – zitten, las – lezen, hing – hangen

7

Een mogelijk antwoord van cursisten kan zijn 'Dat zeg ik liever niet', of 'Dat houd ik liever privé'.

11

4. Het was winderig/stormachtig.
3. Het was bewolkt.
2. Het was regenachtig.
1. Het was zonnig.
7. Het was koud.
6. Het was warm.
5. Het was mistig.

12

Bericht A.

13

b, c, d, f

Samenvatting

Oost West Thuis Best

Deze zegswijze wordt gebruikt om aan te geven dat het nergens beter is dan thuis. Je zegt dit bijvoorbeeld als je weer thuis komt, of als je op reis bent en alles zit tegen. Tegenwoordig doet de uitdrukking wat oubollig en kneuterig aan. Oorspronkelijk betekent de uitdrukking: of je nu in het oosten of het westen van de wereld bent, het is thuis het best. [...] (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

12

Ik zit net te denken ...

Thema's: niet-alledaagse activiteiten; een feestje; de datum, Nederlandse feestdagen

Taalhandelingen: zeggen wat je moet doen; consensus vinden; zeggen waarom je niet kunt; een afspraak maken

Grammatica: *staan/zitten/liggen/lopen* + te + infinitief; syntaxis: de bijzin; *hoeven* + negatie (+ te)

1

3. vrij hebben, 1. overwerken, 2. op zakenreis gaan/zijn, 7. een feest geven, 8. een afspraak hebben, 5. met vakantie gaan, 4. uitgenodigd zijn, 6. een cursus volgen

2

bloemetje meenenem etc.: 4

boodschappen doen etc.: 7

vliegen etc.: 2

met de buurman/buurvrouw oefenen etc.: 6

een bestemming uitzoeken etc.: 5

laat thuiskomen etc.: 1

tijdstip vastleggen etc.: 8

lekker lang slapen etc.: 3

4

Suggesties:

Frans en Marijke gaan op vakantie. (niet waar)

Frans en Marijke zoeken iemand die hen kan helpen verhuizen. (waar)

Maarten gaat naar Parijs op vakantie. (niet waar)

Henk heeft een been gebroken. (waar)

5

Tom kan niet helpen, omdat hij dan moet overwerken.

Simon kan helpen, als hij maar geen zware dingen hoeft te dragen.

Maarten is niet fit en is dat weekend ook op zakenreis.

Rob kan helpen.

Jos kan niet helpen, want hij gaat op vakantie.

6

Suggesties:

Ik wil wel helpen, maar ik kan niet, want ik ga op vakantie/heb dan vrienden uitgenodigd bij mij thuis/heb last van mijn rug.

9

1. Hij loopt te eten.

2. Zij ligt tv te kijken.

3. Hij staat te slapen.

4. Zij zit te denken.

5. Hij zit te lezen.

6. Zij zit te mailen/werken/schrijven/lezen.

7. Hij loopt te bellen.

8. Zij staat te praten.

11

Suggesties:

kletsen, vergaderen, zeuren, roepen, beweren, wachten, tekenen, fotograferen, zingen, roken, koken, springen, trappelen, etc.

12

Oefenen met data.

14

1. 25-26 december

3. 27 april

Nederland – anderland

De Nederlandse feestdagen

Naar aanleiding van deze tekst kunt u de cursisten de opdracht geven een korte tekst te schrijven over een belangrijke feestdag in hun land (wanneer, hoe en waarom die wordt gevierd).

Samenvatting

De boog kan niet altijd gespannen zijn

Je kunt niet altijd alleen maar werken, je moet ook weleens rusten of ontspannen. Dit wordt gezegd als verontschuldiging als iemand rust neemt of als vermaning tegen iemand die te hard werkt. Met boog wordt hier het schiettuig bedoeld. De uitspraak komt al in de klassieke Oudheid voor, bij Horatius, Phaedrus en Herodotus [...]. Een boog kan alleen goed werken wanneer hij niet steeds gespannen blijft, anders is de kans groot dat hij breekt. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Laat de cursisten luisteren naar het liedje *15 miljoen mensen* van Fluitsma & van Tijn terwijl ze bijvoorbeeld de ontbrekende woorden in de tekst invullen. Bespreek de songtekst klassikaal.

Les

13

Hebt u een dagschotel?

Thema's: eten en drinken (2); in een restaurant; Nederlandse recepten; Nederlandse eetgewoonten

Taalhandelingen: een voorstel doen; iets bestellen en betalen (2); zeggen wat er is; zeggen wat je wilt doen; uitleg vragen

Grammatica: het relatief pronomen; met z'n tweeën

1

de banaan, het sap, de salade, de vis, het bord, de druif, het glas, de lepel, de tomaat, de mossel, de peper, het zout, het mes, de worst, het servet

Als de cursisten de oefening hebben gemaakt, kunnen ze de resultaten vergelijken met hun buurman of -vrouw. Daarvoor kunnen ze de constructies in het voorbeeld na de pijl ➔ gebruiken.

2

voorgerecht: de salade, de kip, de soep, de vis, de kaas, de tomaat, de mossel, de worst, het brood

hoofdgerecht: de kip, de rijst, de soep, de vis, de kaas, de tomaat, de mossel, de worst, het brood

nagerecht: de banaan, het ijs, de kaas, de druif

3a

2 – 4 – 1 – 5 – 3

5

2. Hebt u een dagschotel?
3. Wat neemt Marijke?
4. Wat drinken Frans en Marijke?
5. Hoe was het vlees van Frans?

6

2. We hebben er twee.
3. Mijn vlees was een beetje taai.
4. Dat lust ik niet.
5. Het spijt me.
6. Voor mij graag koffie.

7

vrouw: gamba's, zeebaars, crème brûlée, samen een karaf rosé en een karaf water
man: geen voorgerecht, sliptong, koffie

9a

4 – 2 – 1 – 3 – 5 – 6

9b

3 – 1 – 2 – 5 – 6 – 4

11

2 – 1 – 3

Nederland – anderland

Naar aanleiding van deze tekst kunt u de cursisten de opdracht geven een korte tekst te schrijven over eetgewoonten in hun land en deze ter correctie in te leveren.

Verandering van spijs doet eten

Af en toe veranderingen aanbrenen maakt dat men iets aantrekkelijk blijft vinden. De uitdrukking kan betrekking hebben op eten, maar ook op andere zaken waarbij afwisseling van belang is. De zegswijze wordt ook wel ironisch gebruikt voor vreemdgaan. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

14

Kan ik u helpen?

Thema's: kleding, winkelen; Amsterdam; het lichaam; het Oranje-gevoel

Taalhandelingen: een gesprek in een winkel voeren; zeggen wat je (niet) bevalt

Grammatica: de superlatief; *iets/niets* + adjectief + s

1

De vrouw draagt een zwart topje, een wit met rode rok en hoge hakken (pumps).
De man draagt een donkerblauw kostuum/pak, bestaande uit een broek/pantalon en een colbert/jasje, een wit overhemd en zwarte schoenen.

2a

Suggesties:

Dingen die je op je werk draagt: kostuum/pak, broek/pantalon, colbert, overhemd, etc.

Dingen die je buiten draagt: jas, regenlaarzen, regenpak, windjack, wandelschoenen etc.

Dingen die je thuis draagt: pantoffels/sloffes, thuispak, etc.

2b

Suggesties:

Dingen die je in de zomer draagt: korte broek, rokje, sandalen, slippers, T-shirt, zwembroek, bikini, badpak, etc.

Dingen die je het hele jaar door draagt: spijkerbroek, sneakers, etc.

Dingen die je in de winter draagt: winterjas, handschoenen, muts, warme trui, vest, etc.

2c

Suggesties:

Dingen die je op vakantie draagt, dingen die je bij het sporten draagt, dingen die je op een feest draagt, dingen die je in het theater draagt, etc.

4

correct – goed, netjes
prijzig – duur
de bloes – het overhemd
voordelig – afgeprijsd, goedkoop
online kopen – bestellen via internet
chic – elegant, netjes

5

1. klant	7. verkoper/verkoopster
2. verkoper/verkoopster	8. klant
3. klant	9. klant
4. verkoper/verkoopster	10. verkoper/verkoopster
5. klant	11. verkoper/verkoopster
6. klant	

6

A. Ik neem deze.
B. Nee, dank u, ik kijk alleen maar even.
C. Welke maat hebt u?
D. Volgens mij is hij te klein.

8

Naar aanleiding van deze tekst kunt u de cursisten de opdracht geven een korte tekst te schrijven over een bijzondere stad in hun land.

Meer informatie over Amsterdam vindt u op www.iamsterdam.com.

9

1.

– vrolijkste, swingendste, drukste, beruchtste, mooiste, meest romantische, grootste, mooiste, smalste, meeste, gezelligste, (ont)spannendste, origineelste, het bekendste, beroemdste, grootste, meest volledige, meest bijzondere
– het lekkerst, beste, oudste, gekste

Naar aanleiding van vraag 1 kunt u de cursisten (in tweetallen) vragen of ze de regel(s) kunnen formuleren voor de vorm van superlatieven. Bespreek de resultaten klassikaal.

10

Op stap in de vier leukste steden van Europa – 3
Het mooiste, roerendste liefdesverhaal van dit jaar – 5

De grootste tuinbeurs van Nederland – 4

Gegarandeerd de laagste prijs! – 1

Gratis de dikste – 6

De ruimste en comfortabelste – 2

13

Suggesties:

de nek, de wang, het jukbeen, de wenkbrauw, de wimper, de schouder, de elleboog, de pols, de bovenarm, de onderarm, de nagel, de navel, de bil, het bovenbeen, het onderbeen, de kuit, de scheen, de enkel, de hiel, etc.

14

Een film kijken: ogen
Een bericht sturen: ogen, vingers, handen
Iemand een zoen geven: gezicht, lippen
Nederlands leren: ogen, mond, handen
Fietsen: benen, romp, handen

Samenvatting

Kleren maken de man

Kleding bepaalt hoe je door anderen wordt beoordeeld. Dus als je je goed kleedt, maak je een gunstige indruk en word je hoger ingeschat. (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

15

Wie is er aan de beurt?

Thema's: winkels en diensten;
boodschappen doen; gezond eten;
spaaracties

Taalhandelingen: zeggen wat je wilt kopen
(register herkennen)

Grammatica: indefinita: indefiniete
numeralia; syntaxis: de plaats van het direct
en indirect object; diminutieven: *-etje* en *-pje*

1

1. de frisdrank	11. de sla
2. de zeep	12. de banaan
3. de boon	13. de tandpasta
4. de taart	14. het mineraalwater
5. het tijdschrift	15. de courgette
6. de perzik	16. de vis
7. de tandenborstel	17. de peer
8. de wortel	18. de komkommer
9. de vleeswaren	19. het halve brood
10. de kippenpoot	

2

Bij de bakker: het halve brood, de taart (bij de
banketbakker)

Bij de slager: de vleeswaren, de kippenpoot

Bij de groenteman: de peer, de perzik, de boon,
de sla, de wortel, de komkommer, de courgette,
de banaan

In de boekhandel: het tijdschrift

Bij de vishandel: de vis

Bij de drogist: de zeep, de tandenborstel, de
tandpasta

3

Suggesties:

schoonmaakmiddelen, bier, wijn, wc-papier,
kattenvoer, melk, chocola, chips,
vleesvervangers, diepvriesproducten

4

Wijs de cursisten erop dat ze in hun antwoorden
de adverbia *meestal*, *altijd*, *nooit* kunnen
gebruiken en de onbepaalde telwoorden *enkele*,
enige, *veel*/*weinig*, *sommige*.

5a

1. klerenwinkel/warenhuis
2. kaaswinkel
3. groentewinkel
4. bakker

5b

Suggesties:

1. klant: vriendelijk, medewerker: onvriendelijk
2. klant: beleefd/normaal/vriendelijk,
verkoopster: beleefd/normaal/vriendelijk
3. klant: beleefd/normaal/vriendelijk,
verkoper: beleefd/normaal/vriendelijk
4. klant: beleefd/normaal/vriendelijk,
verkoper: beleefd/normaal/vriendelijk

10

Suggesties:

Vriendelijk/neutraal:

Goedemorgen / Goedemiddag / ik zou graag ... /
sorry / wie is er aan de beurt? / alstublieft / wilt u
even proeven? / graag / doe maar een pond /
mag het iets meer zijn? / ja, dat is goed / anders
nog iets? / nee, dank u wel / zegt u het maar
mevrouw! / kijkt u eens / dat was het? / hebt u
het niet kleiner? / tot volgende week! / wordt u
al geholpen mevrouw? / ja graag / ik geloof dat
ik nu aan de beurt ben / dat wordt dan elf euro
bij elkaar.

Onvriendelijk:

Dat moet u bij de klantenservice vragen,
mevrouw!, Volgende!, Hebt u het bonnetje niet
gelezen?

12

frisdrank: fles, blikje, krat

melk: pak, fles

macaroni: pak

tomatenspuree: pot, blikje

jam: pot

yoghurt: pak

bier: fles, krat

boter: pakje

tonijn: blikje

rijst: pak

13

klant 1: in de natuurwinkel, appelsap, €2,20.

klant 2: in de boekwinkel, het nieuwste boek van
Tommy Wieringa en een krant, €21,50.

klant 3: bij de slager, vijf kalkoenfilets, twee ons
ham, een ons rookvlees, een half pond pittige
worst, een rookworst, €25,30.

14

p. 141: 2 bananen, *half brood*, kop koffie, 3
appels, *kan melk*, hele kip, *appel-
kruimeltaart*, 2 wortels, *boter*, 2 *peren*,
coupe ijs, *pot honing*, 3 aardappels, stuk
gatenkaas.

p. 178: 2 bananen, 3 *worstjes*, *sla*, kop koffie, 3
appels, 2 *broodjes*, hele kip, *slagroomtaart
met kersen*, 2 wortels, *rundvlees*, *rode wijn*,
3 *eieren*, *aardbeienjam*, 3 aardappels, stuk
gatenkaas.

Samenvatting

Op ieder potje past een dekseltje

Voor iedereen is wel een passende partner te
vinden [...], bedoeld als troost voor iemand die
niet zo gemakkelijk een partner vindt.

Oorspronkelijk werd bij *potje* aan een (lelijk)
meisje, en bij *dekseltje* aan een jongen gedacht.
[...] (bron: Van Dale Groot Woordenboek der
Nederlandse Taal, 1999)

Les

16

Ik zou graag ...

Thema's: vakantiehuisjes; vakantie in Nederland; de Waddeneilanden

Taalhandelingen: informatie vragen (telefonisch)

Grammatica: de conditionalis; syntaxis: twee infinitieven

1

1. de tv, 2. de staafmixer, 3. de wasmachine, 4. de telefoon, 5. de koelkast, 6. het strijkijzer, 7. de föhn, 8. de pan, 9. de klok, 10. het gasfornuis, 11. de handdoek, 12. de magnetron, 13. de radio, 14. het koffiezetapparaat, 15. de afwasmachine

3b

Nee: 2 kinderen (niet 3), 1 hond (niet 2), telefoonnummer 06-47935488 (niet 06-47935448).

De prijzen kloppen ook niet:

- 1 hond x 7 nachten à €4 = €28 (niet €48)
- toeristenbelasting 4 personen x 7 nachten à €1,40 = €39,20 (niet €49)
- Totaal zou moeten zijn €712,20 (niet €750).

4a

De cursisten nemen in tweetallen de lijst door. Van onbekende woorden proberen ze samen de betekenis te vinden. Eventueel raadplegen ze andere tweetallen. Vervolgens geven ze in de lijst aan welke zaken ze graag in hun hotel of bungalow zouden willen hebben. Ze noteren zaken die in de lijst ontbreken, maar die ze wel graag willen hebben in hun vakantiehuisje.

4b

De cursisten vragen aan drie medecursisten wat ze in hun vakantiehuisje willen hebben en noteren de antwoorden. Wijs hen erop dat ze de constructie *zou/zouden + infinitief* kunnen gebruiken.

4c

Laat enkele cursisten hun bevindingen verwoorden.

Samenvatting

Wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd

Wie met weinig niet tevreden is, verdient het niet veel te krijgen. Dit spreekwoord wordt vaak gebruikt als vermaning om respect te tonen voor zaken van weinig waarde. [...] (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

17

Onderweg

Thema's: reizen; kranten en tijdschriften; contactadvertenties

Taalhandelingen: informatie vragen (telefonisch); een afspraak bevestigen; een reservering laten bevestigen

Grammatica: het passief

1

1. de zonnebrandcrème, 2. het horloge, 3. de zonnebril, 4. de zwembroek, 5. de telefoon, 6. het woordenboek, 7. het paspoort, 8. het medicijn, 9. de reisgids, 10. het tijdschrift, 11. de pinpas, 12. het snoep, 13. het rijbewijs, 14. de krant, 15. de instapkaart, 16. de laptop, 17. de tablet, 18. het buitenlandse geld, 19. het navigatiesysteem

3

Suggesties:

de creditkaart, de koffer, de rugzak, de badhanddoek, de teenslippers, de wandelschoenen, de tent, de slaapzak, etc.

4

Afspraak maken: Een ogenblikje astublieft, dan verbind ik u door. Ik zorg ervoor dat u wordt afgehaald van het station. Tot maandag – en goede reis! Ik bel om de afspraak te bevestigen. Ik zou graag met meneer De Graaf willen spreken.
Kamer reserveren: Dat is inclusief ontbijt. Voor één nacht. Kunt u mij per e-mail een bevestiging van de reservering sturen? Dan heb ik nog een kamer vrij. Kunt u me zeggen hoeveel die kost?
Kaartje kopen: Een retourtje Brussel, alstublieft. Moet ik overstappen? Die vertrekt van spoor 12a. Moet ik reserveren? U neemt eerst de trein naar Rotterdam. Alstublieft, hier is uw vervoersbewijs.

5

1. waar, 2. niet waar, 3. niet waar, 4. niet waar, 5. niet waar, 6. waar, 7. waar, 8. waar

7

De reiziger gaat naar Brussel met de trein die 9.02 uur vertrekt van Utrecht Centraal.

10

De cursisten lezen de artikelen individueel en bespreken ze vervolgens in tweetallen. Wijs hen erop dat het voldoende is als ze de teksten globaal begrijpen.

11

Bespreek klassikaal de belangrijkste (vorm)kenmerken van het passief alvorens u de cursisten deze oefening laat maken. Geef u de cursisten even de tijd om hun resultaten in tweetallen te vergelijken, voordat u deze klassikaal gaat bespreken. Let op: niet alle werkwoordsvormen met 'zijn' +

voltooid deelwoord in deze tekst zijn passief. Soms betreft het een perfectum (bijvoorbeeld: is toegenomen, is gekomen).

De Nieuwe Wildernis wint publieksprijs Gouden Kalf: wordt uitgereikt, worden toegekend, worden in beeld gebracht, werd aangelegd, worden ingezet

Viering 'Tweehonderd jaar Koninkrijk': wordt gevierd, werd ingehuldigd, wordt gehouden, wordt gelegd, zijn gepubliceerd, worden georganiseerd, wordt afgesloten

*NOC*NSF ondersteunt scholen in Brazilië:* worden gehouden, worden gestimuleerd, worden uitgekozen, zullen worden gegeven

Proef met elektrische fietsen: wordt gehouden, wordt geboden, wordt bekeken, werden gebruikt, worden ontdekt, kunnen worden afgelegd, kunnen worden bereikt, wordt gevoerd, zou moeten worden gesteld, zijn aangelegd, zal worden gebruikt, is getoond

Besluit aardgaswinning: wordt getroffen, wordt verminderd, wordt ter beschikking gesteld, zal worden versterkt

Samenvatting

Liefde maakt blind.

Spreekwoord [...] a) wie liefheeft, ziet geen gebreken of wil die niet zien

b) redeneert, overlegt niet. (bron: Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, 1999)

Les

18

Ik ben erg verkouden

Thema's: gezondheidsklachten, bij de dokter, beweegtest; zorgverzekeringen in Nederland

Taalhandelingen: een afspraak maken; zeggen dat je pijn hebt; uitleg vragen

Grammatica: de conjuncties *omdat* en *want*; syntaxis

1

1. de maagpijn	6. de keelpijn
2. de hoofdpijn	7. de wond
3. de gebroken arm	8. de koorts
4. de verkoudheid	9. de hoestbui
5. de oorpijn	10. de spierpijn

2

Suggesties:

de buikpijn, de slaapproblemen, de longontsteking, de verzwikte enkel, de arm uit de kom, de griep, de hooikoorts, de somberheid

3

De cursisten geven aan wat er achtereenvolgens gebeurt als iemand naar de dokter gaat.

Suggestie:

1. ziek zijn, 2. de dokter bellen, 3. afspraak maken, 4. de dokter spreken, 5. onderzocht worden, 6. vragen stellen aan de dokter, 7. recept krijgen, 8. Beterschap!, 9. medicijnen halen bij de apotheek

4

Wijs de cursisten erop dat sommige vragen worden beantwoord met een tegenvraag.

Suggestie:

Gesprek met assistente:

- Kan ik voor vanmiddag een afspraak maken?
- Is het dringend? We hebben namelijk geen spreekuur vanmiddag.
- Nee, maar ik heb koorts en ben erg verkouden. Daarom wilde ik de dokter even spreken.
- Bent u patiënte bij ons?

Gesprek met de huisarts:

- Wat is er aan de hand?
- Ik ben sinds twee dagen erg verkouden en ik heb ook hoofdpijn.
- Hebt u ook spierpijn?
- Ja, als ik hoest, doet alles zeer!
- (...)
- Moet ik de rekening meteen betalen?
- Nee, de huisarts zit in de basisverzekering, dus u hoeft zelf niets te betalen.
- Dus verder hoef ik niets te doen?
- Nee hoor! Tot ziens mevrouw en beterschap!

5

1. b, 2. b, 3. a/b

6

1. Omdat ze zich niet lekker voelt.
2. Omdat de dokter geen spreekuur heeft.
3. Omdat ze griep heeft.
4. Omdat ze elkaar niet kennen.
5. Omdat de huisarts in de basisverzekering zit.

Vertel de cursisten dat de vraag *waarom...?* alleen kan worden beantwoord met *omdat...* en niet met *want*.

7

Suggesties:

1. Mevrouw Hansen maakt een afspraak bij de dokter omdat ze zich niet lekker voelt. / Mevrouw Hansen voelt zich niet lekker. Daarom maakt ze een afspraak bij de dokter.
2. Mevrouw Hansen kan niet meteen komen omdat (doordat) de dokter geen spreekuur heeft. / De dokter heeft geen spreekuur. Daarom (daardoor) kan mevrouw Hansen niet meteen komen.
3. Mevrouw Hansen heeft hoofd- en spierpijn omdat (doordat) ze griep heeft. / Mevrouw Hansen heeft griep. Daarom (daardoor) heeft ze hoofd- en spierpijn.
4. De dokter stelt zich voor omdat ze elkaar niet kennen. / Mevrouw Hansen en de dokter kennen elkaar niet. Daarom stelt de dokter zich voor.
5. Mevrouw Hansen krijgt geen rekening omdat (doordat) de huisarts in de basisverzekering zit. / De huisarts zit in de basisverzekering. Daarom (daardoor) krijgt mevrouw Hansen geen rekening.

N. B. *Daarom* geeft een reden aan; *daardoor* wijst op een oorzaak. In de praktijk echter wordt *daarom* voor zowel redenen als oorzaken gebruikt.

8

Suggesties:

Als ik buikpijn had, zou ik kruidenthee drinken. Als ik hoofdpijn had, zou ik een paracetamol slikken. etc.

Samenvatting

Gedeelde smart is halve smart

Dit spreekwoord geeft aan dat leed gemakkelijker te dragen is als je weet dat anderen iets dergelijks is overkomen. Ook kan het betekenen dat het een opluchtend effect heeft als je met anderen kunt praten over wat je is overkomen. [...] (bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

19

En waar komt u vandaan?

Thema's: nationaliteiten; een *rijsttafel* in Indonesië; uit eten in Nederland; saté; immigratie in Nederland

Taalhandelingen: een verhaal vertellen; zich in spreektaal uitdrukken; zeggen dat iets (niet) smaakt

Grammatica: nationaliteiten: mannelijke en vrouwelijke vormen

1

Amerika	Amerikaans	Amerikaan
Denemarken	Deens	de Deen
Frankrijk	Frans	de Fransman
Engeland	Engels	de Engelsman
Zuid-Afrika	Zuid-Afrikaans	de Zuid-Afrikaan
Zwitserland	Zwitsers	de Zwitser
Marokko	Marokkaans	de Marokkaan
Italië	Italiaans	de Italiaan
Oostenrijk	Oostenrijks	de Oostenrijker
Portugal	Portugees	de Portugees
Indonesië	Indonesisch	de Indonesiër
Spanje	Spaans	de Spanjaard
Rusland	Russisch	de Rus
België	Belgisch	de Belg
China	Chinees	de Chinees
Turkije	Turks	de Turk

3

Suggesties:

Canada	Canadees	de Canadees
Mexico	Mexicaans	de Mexicaan
Brazilië	Braziliaans	de Braziliaan

etc.

4b

1. c, 2. b, 3. a/b/d/e, 4. a, 5. b, 6. b, 7. c, 8. c

7

Een lekkere loempia zal er wel in gaan! – Ik heb trek in een ...

Dat loopt aardig op! – Dat kost veel geld.

Ik plof! – Ik heb genoeg gehad.

Ben je betoeterd? – Wat zeg je nou?

Ik snak naar ... – Ik heb heel erg zin in ...

Ik zal een royaal gebaar maken. – Ik doe iets goeds voor jullie.

Ik rammel van de honger! – Ik heb heel veel honger.

Samenvatting

Beter een goede buur dan een verre vriend

Deze uitdrukking is van toepassing op situaties waarin je daadwerkelijk hulp nodig hebt; aan een buurman heb je dan meer dan aan een vriend of familie die ver weg woont. Deze zegswijze is – niet letterlijk overigens – ontleend aan de bijbel (Spreuken 27:10): 'Verlaat uw vriend, noch den vriend uws vaders niet; en ga ten huize uws broeders niet op den dag van uw tegenspoed. Beter is een gebuur die nabij is, dan een broeder, die verre is.' *Vriend* moet in deze bijbeltekst dus worden opgevat als 'bloedverwant'.

(bron: Van Dale Idioomwoordenboek, 1999)

Les

20

Transcripties tekstboek

Taal vitaal – nieuw

Les 1

TRACK 1

oefening 2 – 3

Dialog 1

Marijke: Dag, ik ben Marijke.
Lieve: Hallo, ik ben Lieve.
Marijke: Jij komt zeker uit België.
Lieve: Ja, dat klopt. Ik ben Belgische.
Marijke: En waar kom je vandaan?
Lieve: Ik ben geboren in een dorpje vlak bij Gent, maar ik woon nu in Antwerpen. En waar kom jij vandaan?
Marijke: Uit Amsterdam.

Dialog 2

Mirjam de Vries: Goedemorgen. Bent u de nieuwe collega?
Maarten de Jong: Ja, ik ben Maarten de Jong.
Mirjam de Vries: Mirjam de Vries.
Maarten de Jong: Hallo.
Mirjam de Vries: Komt u uit het zuiden?
Maarten de Jong: Ja, uit Maastricht.

Dialog 3

René Meurs: Goedemiddag. Bent u meneer Smit?
Heiko Schmidt: Ja, mijn naam is Heiko Schmidt.
René Meurs: O ja, Schmidt; Komt u uit Duitsland?
Heiko Schmidt: Nee, ik kom uit Oostenrijk.

Dialog 4

Per Rasmussen: Goedenavond, zit hier al iemand?
Louise Martin: Nee hoor, deze stoel is nog vrij.
Per Rasmussen: Dank u. Ik ben Per Rasmussen.
Louise Martin: Louise Martin. Leuk u te ontmoeten.
Per Rasmussen: Woont u ook hier in Utrecht?
Louise Martin: Nee, ik kom uit Zeist.

Les 2

TRACK 3

oefening 2

Danny: Met Danny de Vries.
Astrid: Hallo Danny, met Astrid. Hoe gaat het?
Danny: O, met mij gaat het uitstekend. En met jou?
Astrid: Nou ja, eerlijk gezegd, niet zo goed.
Danny: Goh, wat vervelend! Wat is er met je?
Mirjam: Dag Joop, hoe gaat het met je?
Joop: Slecht. Sorry dat ik het zo zeg, maar ik ben een beetje gestrest. Maar met met jou verder alles goed, Mirjam?
Mirjam: O best, ik mag niet klagen.

TRACK 4

oefening 4

Dialog 1

Marijke: Hallo Lieve. Hoe gaat het vandaag?
Lieve: Prima hoor! Marijke, dit is mijn vriend Tom. Tom, dit is Marijke. Ze komt uit Amsterdam.
Tom: Hoi Marijke. Ben je hier ook op vakantie?
Marijke: Nee, ik werk hier. Jullie boffen met het weer, zeg!
Tom: Pardon? Wat zeg je?
Marijke: Ik bedoel, jullie hebben geluk, het is lekker weer!
Tom: Ah ja, dat klopt!

Dialog 2

Jan Hendrix: Goedemorgen!
Mirjam de Vries: Goedemorgen, Jan, hoe is het met jou?
Jan Hendrix: Goed, en met jou?
Mirjam de Vries: Ook goed. Jan, dit is Maarten de Jong, onze nieuwe collega.
Jan Hendrix: Hallo, ik ben Jan Hendrix. Welkom op de afdeling.
Maarten de Jong: Dank je wel.

Dialog 3

René Meurs: Hoe gaat het met u?
Heiko Schmidt: Nou, niet zo goed. Meneer Meurs, mag ik u even voorstellen aan mijn vrouw Petra. Petra, dit is dokter Meurs.
René Meurs: Prettig met u kennis te maken. Spreekt u Nederlands?
Petra Schmidt: Ja, een beetje. Mijn dochter woont hier in de buurt.

Dialog 4

- Per Rasmussen: Goedenavond, mevrouw Martin. Hoe gaat het met u?
- Louise Martin: Goed, dank u. En met u?
- Per Rasmussen: Ook goed.
- Louise Martin: Mag ik u even voorstellen? Dit is meneer Field.
- Per Rasmussen: Goedenavond, hoe maakt u het?
- meneer Field: Goed, dank u. Leert u ook Nederlands?
- Per Rasmussen: Ik probeer het!

TRACK 5

oefening 11

Dialog 1

- Mevrouw Oost: Goedemiddag meneer Huizen, hoe gaat het met u?
- Meneer Huizen: Dank u, goed. En met u?
- Mevrouw Oost: Nou, ik voel me vandaag niet zo goed.

Dialog 2

- Moeder: Saskia, dit is mevrouw De Ven, mijn nieuwe collega.
- Saskia: Goedemorgen, mevrouw, ik ben Saskia Verhoeven.
- Mevrouw De Ven: Hallo Saskia, hoe gaat het?
- Saskia: Dank u, met mij gaat het prima. En met u?
- Mevrouw De Ven: O, uitstekend!

Dialog 3

- Hella: Hé, Adriaan, dat is lang geleden! Alles oké?
- Adriaan: Ja, hartstikke goed. Goh, wat leuk je weer eens te zien. Hoe is het?
- Hella: O, best! Zeg, Adriaan, dit is mijn vriend Joost.
- Adriaan: Hallo Joost. Woon je ook in Rotterdam?

Dialog 4

- Meneer Zandstra: Hallo Erik.
- Erik: Dag, meneer Zandstra, hoe gaat het met u?
- Meneer Zandstra: Ach jongen, ik word een dagje ouder, maar het gaat wel. Maar jij ziet er goed uit!
- Erik: Ja, ik voel me prima. O, daar komt de bus! Doe de groeten aan uw vrouw van mij! Dag!

TRACK 8

oefening 16

- (1) De stoptrein naar Rotterdam vertrekt over vijf minuten van spoor twee.
- (2) Dames en heren. De intercity naar Maastricht van 11.05 uur komt over enkele ogenblikken binnen op spoor 9.
- (3) De stoptrein naar Groningen van 12.25 uur vertrekt vandaag van spoor 6.
- (4) Let op. De ICE met bestemming Keulen zal vandaag vertrekken van spoor 7.
- (5) De stoptrein naar Zandvoort van tien over drie vertrekt over enkele minuten van spoor 12.
- (6) Dames en heren. De Thalys naar Parijs staat nog gereed op spoor 1.

Les 3

TRACK 9 oefening 7

Sanne: Wie is dat?
Carla: Wie bedoel je?
Sanne: Ik bedoel dat blonde meisje bij het kopieerapparaat.
Carla: Het meisje naast Ina?
Sanne: Ja, dat slanke meisje.
Carla: Dat is mijn nieuwe collega.
Sanne: Een nieuwe collega? Hoe heet ze?
Carla: Renée Schols.
Sanne: En waar komt ze vandaan?
Carla: Uit een klein plaatsje in de buurt van Rotterdam.
Sanne: En hoe is ze? Ze kijkt zo serieus.
Carla: Ze is erg aardig, maar inderdaad wel een beetje stil.
Sanne: Tja, niet iedereen is zoals jij!
Carla: Dat klopt!

TRACK 10 oefening 11

Interviewer: Wie is jouw beste vriend of vriendin, Anna?
Anna: O, even nadenken ... Ja, dat is mijn schoonzus, Joke.
Interviewer: En hoe is ze?
Anna: O, ze is een heel gezellig type en altijd optimistisch! En heel erg lief! Ik ben eerder een beetje pessimistisch.
Interviewer: En jij, Dick, wie is jouw beste vriend of vriendin?
Dick: O, daar hoef ik niet lang over na te denken, dat is mijn zwager, Gijsbert. Hij is heel sportief en grappig. Ik zie hem eigenlijk meer als een vriend dan als mijn zwager! Mijn zusje boft maar met zo'n man!
Interviewer: En Loes, hoe is dat bij jou? Heb jij ook een beste vriend of vriendin?
Loes: Ja, mijn collega Maarten, omdat hij zo romantisch is en gelukkig niet zo stil als ik! Ik ben nogal serieus. Maarten helemaal niet, en hij is heel erg grappig!

Les 4

TRACK 13 oefening 6

K Is deze tas van u?
O Ja.
K Kunt u hem misschien op de grond zetten? Ik wil hier graag zitten.
O O, natuurlijk, neemt u me niet kwalijk!
K Het geeft niet hoor.
O ...
K Bent u Nederlandse?
O Ja, dat klopt. En u? Waar komt u vandaan?
K Eigenlijk uit Amerika, maar ik woon al tien jaar in Amsterdam.
O Goh, wat spreekt u goed Nederlands!
K Dank u wel. Is dat uw dochtertje?
O Ja, ze reist voor de eerste keer met de trein en ze vindt het erg leuk. Hebt u ook kinderen?
K Ja, ik heb er drie, twee zonen en een dochter!
O O, daar komt de conducteur!
K Uw vervoersbewijzen, alstublieft!

TRACK 14 oefening 14

Fragment 1

Man: Pardon, weet u misschien wanneer de Hermitage geopend is?
Passant 1 Nee, het spijt me. Dat weet ik echt niet.
Man: Eh, goedemorgen, kunt u me misschien zeggen wanneer de Hermitage geopend is?
Passant 2: O, even kijken. Ik geloof vanaf negen uur, maar ik vraag het voor de zekerheid even aan mijn man ... Henk, weet jij precies wanneer de Hermitage open is?
Henk: De Hermitage? Ik geloof elke dag van negen tot zes uur.
Man: Dank u wel, meneer.

Fragment 2

U bent verbonden met het antwoordapparaat van het Van Gogh-Museum. Het museum is dagelijks geopend; op maandag van 14.00 uur tot 17.00 uur, de overige dagen van 10.00 uur tot 17.00 uur en bovendien op donderdagavond tot 20.00 uur. Wij danken u voor uw interesse.

Fragment 3

Toerist: Dag mevrouw, mag ik u iets vragen? Weet u misschien wanneer de rondvaartboot vertrekt?
Vrouw: Tja, ik weet het niet heel zeker, maar ik geloof dat ze dagelijks tussen tien uur 's ochtends en tien uur 's avonds varen. Als ik me niet vergis, vertrekken ze elk uur, maar vraagt u het voor de zekerheid nog maar even aan iemand anders.
Toerist: Dank u wel.

Les 5

TRACK 15

oefening 4

Loes: Nou, ik sta iedere dag om zes uur op. Maar in de vakantie wil ik lekker uitslapen!

Riet: Ben je gek?! Je kunt toch niet de hele dag in bed blijven liggen!

Loes: Jawel!

Riet: Juist in de vakantie kan je zo veel doen!

Loes: Ik heb altijd veel te doen.

Riet: Ja, maar ik bedoel leuke dingen doen.

Loes: Ja, lekker om een uur of tien opstaan, op het terras ontbijten, douchen en me dan op mijn gemak aankleden – en daarna nog gezellig een kopje koffie drinken. Dat vind ik nou leuk!

Riet: O nee hoor! Wij gaan al om een uur of negen op stap: naar de stad, over de markt lopen, boodschappen doen of winkelen ...

Loes: Hou maar op; ik word al moe als ik het hoor!

Riet: En wat doen jullie 's middags?

Loes: Gewoon niks. Lekker luiëren, krantje lezen en overleggen waar we 's avonds gaan eten.

Riet: Nou, volgens mij kunnen wij beter niet samen op vakantie gaan!

Loes: Ja, zeg dat wel!

TRACK 16

oefening 6

Nou, ik sta om half zeven op en dan ga ik douchen. Ik kleed me aan en maak het ontbijt klaar voor mijn man en de kinderen. Zelf drink ik alleen een kopje thee. Om acht uur ga ik naar kantoor. Ik begin om half negen. Om tien uur drink ik samen met mijn collega's koffie. Meestal werk ik tot twaalf uur. Daarna ga ik naar huis, ik eet iets en dan begin ik aan het huishouden. De kinderen komen om een uur of drie naar huis. We eten altijd om kwart over zes. Na de afwas kijken we soms tv en we gaan ook wel eens uit. Ik ga meestal om een uur of elf naar bed.

TRACK 17

oefening 9

Nou, ik sta nogal vroeg op, meestal om kwart voor zeven. Dan laat ik eerst Luna uit, want die zit altijd al om zeven uur voor de voordeur op me te wachten. Daarna zet ik thee en dek ik de tafel en om half acht ontbijten we dan samen. Als de kinderen naar school zijn en mijn man naar zijn werk is, dan heb ik lekker even tijd voor mezelf. Ik bekijk even mijn e-mail op de tablet en kijk of er nog nieuws is.

Om kwart voor acht ga ik douchen. Dan kleed ik me snel aan en begin ik om kwart voor negen met opruimen. Vanwege de hond moet ik vaak stofzuigen! En als ik na een uurtje klaar ben met

het huishouden, dan stap ik vlug op mijn fiets om de dagelijkse boodschappen te doen. De supermarkt is hier vlakbij, dus als het niet druk is, ben ik zo weer terug! En om half elf drink ik dan meestal koffie. Soms komt de buurvrouw nog even langs voor een praatje en dan is de ochtend alweer bijna voorbij.

Tegen half een komen de kinderen uit school en dan lunchen we samen. En als ze dan om half twee weer de deur uitgaan, ga ik soms met een vriendin naar zumba. Dat duurt maar een uurtje, dus dan ben ik weer thuis als de kinderen om kwart over drie uur uit school komen. Dan drinken we samen een kopje thee. Dat vinden ze zo gezellig! Ja, en dan begin ik om vijf uur aan het avondeten, want om zeven uur gaan de kinderen alweer naar streetdance. Om acht uur kijk ik met mijn man naar het journaal en drinken we een kopje koffie. Vaak kijk ik daarna samen met mijn man naar een serie op dvd of ik lees een boek op de e-reader. Dan gaan we vaak nog Luna uitlaten en om elf uur ga ik naar bed, want de volgende dag begint weer om kwart voor zeven!

TRACK 18

oefening 12

Tom: Door de week eet ik meestal elke dag hetzelfde: één of twee boterhammen met jam en veel koffie om wakker te worden. En jij?

Janneke: Ik eet nooit brood, meestal fruit en af en toe een dun plakje ontbijtkoek, want ik moet aan mijn lijn denken! En ik drink altijd thee; koffie smaakt me 's ochtends vroeg niet. En in het weekend, wat eet je dan?

Tom: Nou, dan heb ik eindelijk de tijd om op mijn gemak te eten, dus dan neem ik een lekker gekookt eitje, verse broodjes met worst en kaas, een glaasje sinaasappelsap en koffie natuurlijk! Daar kan ik nou echt van genieten! En jij, tel je zondags ook altijd calorieën?

Janneke: Nee hoor! Op zondag sta ik altijd laat op en dan drink ik uitgebreid koffie met veel melk. En daar hoort voor mij een boterham met honing bij, heerlijk! En dan trakteer ik mezelf op twee dikke plakken ontbijtkoek met veel boter en als ik dan nog trek heb, neem ik nog yoghurt met muesli. Daarna hoef ik tot 's avonds niets meer te eten!

Tom: Ja ja, ik hoor het al, geen slanke lijn op zondag!

Les 6

TRACK 19

oefening 3

- 1
Vandaag ben ik niet op tijd opgestaan,
Waarom ben ik ook zo laat naar bed gegaan?
- 2
Ik heb vlug mijn kleren aangetrokken.
Nellie, waar zijn m'n sokken!
- 3
Heb je eigenlijk al koffie gezet?
Mijn hemel, ik wil terug naar bed.
- 4
Nee, ik heb nog niets gegeten.
Ja, de hond ben ik vergeten.
- 5
Toen heb ik een kwartier naar m'n sleutels
gezocht.
Waarom heb ik er nooit één als reserve gekocht?
- 6
Op het natte tuinpad ben ik uitgegleden.
Jan! Je bus is net weggereden!
- 7
Dus heb ik toen maar de fiets genomen,
Maar ik ben ben toch tien minuten te laat geko-
men.
- 8
U wilt weten of dat alles is geweest?
Nee hoor, een leuke band, wat een feest!
- 9
Goed, zoiets is vlug gerepareerd,
Maar dat heb ik nooit perfect geleerd.
- 10
Een collega heeft me toen een lift gegeven.
Ach, waarom ben ik niet gewoon in bed geble-
ven!

TRACK 20

oefening 8

Wat ik gisteren allemaal heb gedaan? Eens even denken, hoor. Nou, ik werk drie dagen per week en gisteren was ik vrij. Eerst heb ik ontbijt gemaakt en het huis opgeruimd. En om tien uur heb ik boodschappen gedaan. Tegen twaalf uur heb ik met mijn vriendin Marjolijn geluncht in het centrum. Dat was erg gezellig. Om een uur of twee heb ik een uurtje geslapen. Ik was moe, we waren hartstikke laat naar bed gegaan! Ik heb vrij vroeg gekookt. O ja, en na het eten heb ik Eva nog gebeld. Minstens een half uur! Om negen uur ben ik met Peter naar de bioscoop gegaan. Een leuke film, maar de naam ben ik alweer ver-
geten.

Les 7

TRACK 22

oefening 4

- Michael: Dit zijn Paco en Luisa, Spaanse vrienden van mij.
- Saskia: O, wat leuk. Waar komen jullie vandaan?
- Luisa: Uit Zaragoza.
- Saskia: Zijn jullie voor het eerst in Nederland?
- Paco: Nee hoor. Ik ben vaak op Schiphol.
- Michael: Paco werkt namelijk bij de KLM.
- Saskia: O ja? Werk je aan boord?
- Paco: Nee, ik werk meestal buiten, ik ben monteur.
- Saskia: En jij Luisa, jij bent zeker ook niet voor de eerste keer in Nederland?
- Luisa: Nee, ik heb een jaar in Nederland gestudeerd.
- Saskia: Daarom spreek je zo goed Nederlands!
- Luisa: Nou, dat valt wel mee.
- Saskia: En wat doe jij, werk je ook bij de KLM?
- Luisa: Nee, ik ben verpleegkundige. Ik werk in een ziekenhuis in Zaragoza.

TRACK 23

oefening 10

Nou, het eerste wat ik 's ochtends doe op mijn werk, is de e-mail en de post doornemen. Daarna schrijf ik brieven en e-mails en verstuur ze. Ik beantwoord de telefoon, ik maak afspraken en houd de agenda van mijn chef bij. Ik ontvang bezoekers en zorg ervoor dat ze een kopje thee of koffie krijgen. Ik stel de agenda op voor de overleggen en ik maak notulen.

Om vier uur ben ik klaar en ga ik met de bus naar huis. Dan ben ik blij dat ik even met niemand hoeft te praten, want dat doe ik op mijn werk al de hele dag! Mijn man heeft een parttimebaan en gaat na zijn werk altijd boodschappen doen. Maar koken doen we altijd gezellig samen!

Les 8

TRACK 24

oefening 2

Dialog 1

Gast: Een pilsje en twee koffie, alstublieft.

Ober: Wilt u ook iets eten?

Gast: Nee, op dit moment niet. Misschien later.

Dialog 2

Gast: Meneer duurt het nog lang? We wachten al twintig minuten op onze bestelling!

Ober: Het spijt me, mevrouw, het is erg druk. Het komt er zo aan.

...

Zo, kijkt u eens. Twee soep, twee koffie en een tosti ham-kaas. Dat is dan 18 euro bij elkaar alstublieft.

Dialog 3

Gast: Eh, ja, voor mij graag een uitsmijter en een verse muntthee.

Dialog 4

Ober: U wilde nog iets bestellen, mevrouw?

Gast: Ja, ik wil graag nog een kopje koffie en een stukje appelgebak.

Dialog 5

Gast: Mag ik twee pilsjes en een portie bitterballen?

Ober: Het spijt me, we hebben geen bitterballen op de menukaart. U kunt wel een portie kaas bestellen.

Gast: Hm, nou ja, doet u mij dan alleen maar twee pilsjes.

TRACK 25

oefening 4

Bianca: Ik krijg langzamerhand trek.

Patrick: Zullen we ergens gaan zitten?

Bianca: Nou, dat hoeft voor mij niet. Ik heb trek in patat.

Patrick: Ik ook wel. Kijk eens, daar op de hoek is een patatkraam.

...

Verkoper: Meneer?

Patrick: Twee patat graag, één met mayonaise en één met pindasaus.

Verkoper: Groot, middel of klein?

Patrick: Wat wil jij, Bianca?

Bianca: O, dat maakt niet uit; doe maar middel.

Patrick: Oké, één middel dan met mayonaise en voor mij een grote portie met pindasaus.

Verkoper: Anders nog iets?

Patrick: Nee, verder niets.

Verkoper: Dat is dan €4,60.

Patrick: Alstublieft.

Verkoper: Vijf en vijf is tien – en bedankt hoor!

Patrick: Dag!

TRACK 26

oefening 5

Pieter: Heb je ook zin in koffie?

Ellen: O ja, goed idee.

Pieter: Om de hoek heb ik een gezellig café gezien.

Ellen: Ja, dat ken ik. Daar ben ik vorige week nog geweest.

...

ober: Mevrouw, meneer, zegt u het maar ...

Ellen: Twee koffie graag.

Pieter: En voor mij nog een spa rood, alstublieft. Wat hebt u voor gebak?

ober: Vandaag hebben we appelgebak en kwarktaart.

Pieter: Geeft u mij maar een stuk appelgebak.

ober: Met slagroom?

Pieter: Ja, met slagroom alstublieft.

ober: U ook nog iets erbij, mevrouw?

Ellen: Ik wil graag kwarktaart.

...

Pieter: Kunnen we afrekenen?

ober: Natuurlijk. Ik kom zo bij u met de rekening.

...

ober: Zo, één keer appelgebak, één keer kwarktaart en twee koffie: dat wordt dan €11,60 bij elkaar, alstublieft.

Pieter: En ik heb ook nog een spa gedronken.

ober: O ja, die ben ik vergeten. Dan wordt het €14,10, alstublieft.

Pieter: Alstublieft. Doet u maar €15.

ober: Dank u wel en nog een fijne dag!

Pieter: Dank u wel. Tot ziens!

Les 9

TRACK 27 **oefening 4**

- Toerist: Hallo, ik zoek de VVV.
Passant: Sorry, wat zeg je?
Toerist: Kun je me zeggen waar de VVV is?
Passant: O, dat weet ik ook niet. Ik woon hier niet. Je kunt het maar beter even aan iemand anders vragen.
Toerist: Oké, bedankt! Dag.
Passant: Doe!
Toerist: Pardon mevrouw, bent u hier bekend?
Passant 2: Ja zeker.
Toerist: Weet u misschien waar de VVV is?
Passant 2: Even kijken hoor. Ja, die is hier vlakbij.
Toerist: Pardon?
Passant 2: Ik bedoel, nog maar een klein stukje lopen, dan bent u er al. Wacht even, ik heb toevallig een plattegrond bij me.
Toerist: O, dat komt goed uit!
Passant 2: Kijk, we staan nu hier, in de Nieuwstraat. U loopt een klein stukje rechtdoor. Dan de tweede straat rechts, de eerste links en dan komt u op de Markt. Daar is de VVV – precies tegenover de Nieuwe Kerk.
Toerist: Dank u wel, mevrouw! O ja, weet u misschien ook welke bus ik moet nemen naar het station?
Passant 2: Eens kijken, er zijn drie lijnen: lijn 60 en 61 en lijn 7. En de bushalte is vlak naast het stadhuis.
Toerist: Fijn, dank u wel.
Passant 2: Graag gedaan hoor – en nog veel plezier in Delft!
Toerist: Dank u. Dag!

TRACK 28 **oefening 10**

- Toeriste: Pardon, meneer, weet u misschien waar het stadhuis is?
Passant 1: Nee, het spijt me. Ik kom hier niet vandaan.
Toeriste: Geen probleem. Fijne dag verder!
Passant 1: Tot ziens!
...
Toeriste: Goedemiddag, kunt u mij zeggen waar het stadhuis is?
Passant 2: Natuurlijk. U gaat hier rechtdoor de Brabantsestraat in. Dan neemt u de eerste straat rechts. Dat is de Julianastraat. Ga dan de eerste straat linksaf. Het stadhuis is aan het eind van de straat aan uw rechterhand. U kunt het niet missen. Er hangt vandaag een Nederlandse vlag aan het gebouw.
Toeriste: Is het hier ver vandaan?

Passant 2: Nee, hoor. Het is vlakbij, vijf minuten lopen.

Toeriste: Nou, dank u wel.

Passant 2: Graag gedaan.

Les 10

TRACK 29

oefening 5

- Erik: Laten we naar Londen gaan!
- Maaike: Ja, Londen is echt een leuke stad, er is zoveel te zien en te doen! De Tower Bridge, Hyde Park, Soho, de musicals...
- Erik: Laten we meteen twee vliegtickets boeken. En o, ja, een mooi romantisch hotelletje in het centrum van de stad!
- Maaike: Vliegtickets? Maar we hoeven toch niet te vliegen? We kunnen toch ook lekker met de trein gaan? Door de tunnel bij Calais? Waarom moeten we eigenlijk vliegen?
- Erik: Omdat je er zó bent met het vliegtuig.
- Maaike: Maar het is ...
- Erik: En de trein doet er uren over; zonde van de tijd!
- Maaike: Maar je weet toch dat ik bang ben om te vliegen!
- Erik: Ik ben toch bij je!
- Maaike: Nou, sorry, maar daar wordt het echt niet beter van!
- Erik: En ik heb geen zin om uren in de trein te zitten!
- Maaike: En bovendien is vliegen helemaal niet goed voor het milieu!
- Erik: Dat valt wel mee. De vliegtuigen zijn steeds beter voor het milieu.
- Maaike: Nou ja, misschien wel. Maar in de trein kun je naar muziek luisteren, eten, slapen, lezen, lekker koffie drinken ... Dat kan allemaal niet in een vliegtuig. Met de trein reizen is zo romantisch!
- Erik: Doe niet zo gek! Natuurlijk kan dat in een vliegtuig ook.
- Maaike: Ja, maar niet als je er zó bent!

TRACK 30

oefening 8

- Interviewer: Goedemorgen, we houden een enquête voor de NS. Heeft u een ogenblikje de tijd?
- Reiziger 1: Ja, als het niet te lang duurt.
- Interviewer: Nou, wij willen weten of u vaak met de trein gaat.
- Reiziger 1: Nee hoor. Mij te vol en te duur. En al die mensen die mobiel bellen en al die irritante ringtones! En die jongeren met hun mp3-spelers. Ik neem liever de auto, dan heb ik met niemand wat te maken. Ik ben hier ook alleen om iemand af te halen.
- Interviewer: En u, mevrouw, gaat u vaak met de trein?
- Reiziger 2: Ja, elke dag. Kijk, ik werk in het centrum van Amsterdam, vlak bij het

station. En natuurlijk zijn de treinen in de spits stampvol, maar dat vind ik niet zo erg hoor. Er zijn tegenwoordig stiltcoupés en daar is het meestal heel rustig! Ik ben met de trein zó in Amsterdam en het gaat sneller dan met de auto. Ik hoef niet naar een parkeerplaats te zoeken. En parkeren is zo duur in Amsterdam!

Interviewer: Bedankt. En u, meneer?

Reiziger 3: Nou, af en toe als ik voor mijn werk op reis moet. Dan ga ik het liefst met de trein. Geen stress, geen files en geen omleidingen. Ik reis altijd eerste klas, daar is altijd plaats. En ik kan in de trein gewoon doorwerken. Vooral nu er in de treinen gratis wifi is!

Interviewer: En u, u wilde ook wat zeggen?

Reiziger 4: Ja, voor mij is de verbinding van hier naar Soest erg slecht; ik moet drie keer overstappen en dat duurt mij te lang. De trein heeft vaak vertraging en dan mis ik mijn aansluiting. En het is echt niet leuk om op zo'n koud perron te moeten wachten hoor! Daarom ga ik nooit met de trein. Nee hoor, geef mij mijn autootje maar!

Interviewer: En u? Mag ik u ook nog even vragen of u vaak met de trein gaat?

Reiziger 5: Ja natuurlijk. Mijn dochter woont in Antwerpen en ik ga zo'n vier keer per jaar bij haar op bezoek. Ik houd er niet van om in mijn eentje in de auto te zitten en het is ook niet goed voor het milieu. De trein is natuurlijk niet goedkoop, maar wel heel gezellig. Ik heb tot nu toe nog elke keer leuke en interessante mensen ontmoet.

Interviewer: En u, mevrouw, gaat u vaak met de trein?

Reiziger 6: Ja. In de trein kun je lekker naar buiten kijken, kopje koffie drinken, of een filmpje kijken op je computer. En met die ov-chipkaart is het tegenwoordig zo gemakkelijk om met de trein te reizen. Je houdt gewoon je kaart bij die paal. En BLIEP, je bent ingecheckt!

Les 11

TRACK 32

oefening 3

- Frans: En? Wat vind jij, zullen we die flat maar nemen? Dan hebben we eindelijk een woonkamer die groot genoeg is voor de piano!
- Marijke: Ja, en ik vind hem ook heel gezellig. Alleen jammer dat-ie nogal donker is.
- Frans: Klopt, maar met een licht verfje ziet het er al meteen anders uit. En weet je wat ik ook zo fijn vind? Dat de slaapkamer aan de achterkant ligt. Lekker rustig. Dan horen we de tram gelukkig niet meer zo erg!
- Marijke: Nou, zeg dat wel. En wat dacht je van het balkon? En die nieuwe keuken, die is ook een stuk groter en zo lekker licht.
- Frans: Ja, maar dat mag dan ook wel voor die prijs! Vergeet niet dat we zo'n 150 euro meer moeten betalen dan voor de oude flat!
- Marijke: Ja, maar dat is dan wel inclusief de garage.
- Frans: Goed, maar al met al blijft het veel geld. Hoewel, als ik aan die grote badkamer denk...

TRACK 33

oefening 4

- Marijke: Met Marijke de Visser.
- Connie: Hoi, Marijke, je spreekt met Connie. Hoe is het?
- Marijke: O, hou op, ik heb het hartstikke druk!
- Connie: Waarom, wat ben je dan aan het doen?
- Marijke: Ik ben koffers aan het pakken.
- Connie: Koffers pakken? Wat ben je van plan?
- Marijke: Nou, morgen vliegen we naar Parijs en over twee weken gaan we verhuizen.
- Connie: Gaan jullie verhuizen naar Parijs?
- Marijke: Nee, we gaan daar op bezoek bij vrienden. En we verhuizen naar één verdieping hoger!
- Connie: Een verdieping hoger? Hoezo?
- Marijke: Nou, op de derde verdieping is een vierkamerwoning vrijgekomen.
- Connie: Wat leuk! Dan hebben jullie één kamer meer. Maar waarvoor ik eigenlijk bel: komen jullie vanavond een hapje mee-eten? Ik maak erwtensoep.
- Marijke: Hm, lekker, maar we kunnen jammer genoeg niet. Een vriend van Frans komt ons helpen met schilderen.
- Connie: O, jammer! Zullen we dan volgende week afspreken?
- Marijke: Goed idee. Ik bel je als we terug zijn uit Parijs, oké?
- Connie: Prima. Nou, veel plezier in Parijs, hè.

Marijke: Ja, bedankt. En tot ziens hè!

Connie: Ja, tot ziens. En doe de groetjes aan Frans!

Marijke: Doe ik! Doe!

Les 12

TRACK 35

oefening 3

Toen ik vier was, verhuisden mijn ouders van het platteland naar Rotterdam. We hadden een gezellig rijtjeshuis, maar toch was er altijd plaats genoeg voor mijn broer en mij om te spelen.

Mijn ouders sliepen op de eerste verdieping en wij hadden op zolder ieder een eigen kamertje, niet groot, maar heel gezellig. Alleen een beetje donker, omdat het zolderraam maar zo klein was.

Naast mijn bed stond een nachtkastje dat nog van mijn oma was geweest. Verder stond er niet veel. Door die schuine wanden was er geen plaats voor een kast. Ik had ook geen echt bureau, alleen een klein tafeltje en een ongemakkelijke stoel. O ja, boven mijn bed hing nog een leeslampje. Ik schreef 's avonds altijd stiekem in mijn dagboek. Mijn broer, die drie jaar jonger is, moest altijd vroeger naar bed dan ik. Daarom mocht ik in mijn kamer niet naar muziek luisteren, want dan kon hij niet slapen.

Mijn huiswerk maakte ik het liefst beneden, want daar was het altijd lekker warm. Maar als mijn vriendinnen kwamen, speelden we altijd boven. Daar kon niemand ons tenminste storen. We mochten er alleen nooit iets eten, want dan moest mijn moeder met de stofzuiger al die trappen op.

TRACK 36

oefening 13

Het KNMI verwacht veel bewolking en wat motregen. In de loop van de ochtend wordt het droog.

De middagtemperatuur is ongeveer tien graden. D'r staat een zwakke tot matige westelijke wind. In het watergebied staat eerst af en toe een krachtige wind.

Voorlopig blijft het lenteachtig. Vanaf vrijdag nemen wind- en neerslagkansen toe en wordt het kouder. Dit was het nieuws.

Les 13

TRACK 37

oefening 3

Frans: Hé Marijke, ik zit net te denken; wie kan ons volgende week met de verhuizing helpen?

Marijke: Misschien kunnen Tom en Simon wel komen helpen.

Frans: Dat denk ik niet; Tom moet zo vaak overwerken en Simon heeft de laatste tijd last van zijn rug. Hij mag geen zware dingen tillen.

Marijke: En Maarten? Die kan vast wel. Jij helpt hem toch ook altijd!

Frans: Gaat hij niet volgende week voor zaken naar Berlijn?

Marijke: O ja, dat klopt! ... En Rob?

Frans: Ja, Rob zou misschien wel kunnen, ik geloof dat hij volgende week vrij heeft.

Marijke: En vergeet Kees niet.

Frans: Kees? Liever niet! Hij loopt altijd zo te zeuren!

Marijke: Ja, dat is waar ook. Vraag het dan maar aan Jos.

Frans: Natuurlijk! Jos, goed idee. Ik ga hem meteen bellen. Zet jij in de tussentijd dan even koffie?

Marijke: Ja, even wachten, ik loop net mijn sleutels te zoeken.

...

Frans: Jos is in gesprek. Zal ik Henk dan maar vragen? Misschien kan hij wel.

Marijke: Nee, die hoeft je helemaal niet te vragen!

Frans: Hoezo niet?

Marijke: Omdat hij zijn been heeft gebroken.

Frans: Jeetje! Dat wist ik niet. Wanneer is dat nou gebeurd?

Marijke: Tijdens de wintersport, geloof ik.

Frans: Tjonge, wat vervelend voor hem!

Marijke: Tja ... Maar ik ben nu eigenlijk benieuwd wie ons dan wél kan komen helpen!

TRACK 38

oefening 5

Dialogo 1

Tom: Met Tom Winkelman...

Frans: Ja, Tom, met Frans. Zeg Tom, even een vraag: kun je ons volgende week komen helpen?

Tom: Ach ja, jullie gaan de dertigste verhuizen, hè? Da's nou ook wat. Ik zou wel willen komen, maar ik moet dat weekend overwerken. Maar de week daarop heb ik wel tijd. En dan is er vast en zeker ook nog genoeg te doen.

Frans: Tuurlijk! Bedankt voor het aanbod!

Tom: Ja joh, geen probleem.
Frans: Nou, tot over twee weken dan.
Tom: Ja, tot dan, daag!
Frans: Dag.

Dialog 2

Vera: Vera Hijmans...
Frans: Hallo Vera, met Frans. Is Simon thuis?
Vera: Ja, ogenblikje, ik zal hem even roepen ... (Simon, Frans voor jou aan de telefoon!)
Simon: Hé Frans, jij belt zeker vanwege de verhuizing?
Frans: Precies. Kan jij zaterdagochtend komen helpen?
Simon: Ja, zeker. Als ik maar geen zware dingen hoeft te dragen. Want ja, ik zit met die rug, hè. Maar ik kan wel voor koffie en wat te eten zorgen. Wat vind je daarvan?
Frans: Nou, hartstikke goed idee. Fijn.
Simon: Oké, tot zaterdag dan.
Frans: Ja, tot zaterdag. Doeg!
Simon: Daag.

Dialog 3

Maarten: Hallo?
Frans: Maarten, ben jij het? Met Frans.
Maarten: Ja, hoi Frans. Ja, ik voel me niet zo goed, daarom klinkt mijn stem zo anders.
Frans: Da's niet zo mooi. Tja, dan hoeft ik je waarschijnlijk ook niet te vragen of je zaterdag komt.
Maarten: Wat is er zaterdag dan aan de hand?
Frans: Marijke en ik verhuizen dan toch naar één etage hoger.
Maarten: O ja! Daar heb ik helemaal niet meer aan gedacht. Maar afgezien van het feit dat ik niet fit ben, moet ik dat weekend op zakenreis naar Berlijn. Ik kan echt niet.
Frans: Nee, dat begrijp ik. Nou, het beste. Ik ga Rob wel even bellen.
Maarten: Ja, doe dat. En de groeten aan Marijke hè!
Frans: Doe ik. Tot ziens.
Maarten: Dag Frans.

Dialog 4

Rob: Hoogland.
Frans: Ja, met Frans. Rob, heb jij volgende week tijd? Wij gaan verhuizen en ik kan wel wat hulp gebruiken.
Rob: Ja natuurlijk, joh. Jij helpt mij toch ook altijd. Hoe laat moet ik er zijn?
Frans: Om een uur of acht, lukt dat?
Rob: Ja, dat is prima. Zal ik mijn gereedschap meenemen? En ik heb ook nog een paar verhuisdozen.

Frans: O ja, die kunnen we goed gebruiken.
Rob: Zeg, en moet Ria misschien nog voor koffie zorgen?
Frans: Nee, dat hoeft niet. Dat doet Simon al.
Rob: Oké. Nou, tot zaterdag dan.
Frans: Tot zaterdag. Dag Rob!
Rob: Dag Frans.

Dialog 5

Jos: Met Jos Dekkers.
Frans: Ja, met mij.
Jos: Hé Frans, lang niet gehoord. Hoe is het?
Frans: Ja, druk hè: volgende week gaan we verhuizen en daarom bel ik je even. Kan je komen helpen?
Jos: Volgende week? Nee, we gaan vrijdag op vakantie, twee weken naar Kreta, waar we vorig jaar ook zijn geweest.
Frans: Nou, dan heb ik pech. Maar een prettige vakantie en eh, laat even wat van je horen als je weer terug bent.
Jos: Zal ik doen. Trouwens, direct na de vakantie heb ik nog een cursus, maar daarna kom ik, oké?
Frans: Prima, ik hoor het wel. Dag Jos.
Jos: Dag!

Les 14

TRACK 39 oefening 3

ober: Zo, de kaart, alstublieft.
Marijke: Wat is de dagschotel?
ober: We hebben er twee: zalmfilet met spina-
zie en geitenkaas en biefstuk met een
saus van blauwschimmelkaas.
Frans: En welke blauwschimmelkaas zit er in
de saus?
ober: De saus is op basis van roquefort.
...
ober: Heeft het u gesmaakt?
Marijke: Ja, prima. Die zalmfilet was heerlijk!
Frans: Mijn vlees was een beetje taai.
ober: O, dat spijt me. Had u dat maar eerder
gezegd! Wilt u nog een dessert?
Frans: Ja, mogen we de kaart nog even heb-
ben?
ober: Natuurlijk. Ik kom zo bij u.
...
ober: Goedenavond. Hebt u gereserveerd?
Frans: Nee, we hebben niet gereserveerd.
ober: Met hoeveel personen bent u?
Frans: We zijn met z'n tweeën.
ober: Ik heb hier nog een tafel of wilt u liever
daar zitten?
Frans: Liever daar, bij het raam, als het kan.
...
Frans: Wat neem jij?
Marijke: Het toetje dat ik altijd neem ...
ober: Hebt u al een keuze gemaakt?
Frans: Voor mij graag, eh ..., koffie.
Marijke: En voor mij een dame blanche, alstu-
blijft.
...
Frans: Wat neem jij?
Marijke: Eh, ik neem de zalmfilet. Jij ook?
Frans: Nee, dat lust ik niet.
ober: Zo, hebt u al een keuze gemaakt?
Marijke: Ja, ik neem de zalmfilet.
Frans: En voor mij graag de varkenshaas met
gemengde groenten.
ober: Het spijt me, maar die is al op.
Frans: Dat is nou jammer! Dan neem ik maar
de biefstuk met een saus van blauw-
schimmelkaas.
ober: Hoe wilt u de biefstuk: medium of door-
bakken?
Frans: Doorbakken, alstublieft.
ober: En wat wilt u erbij drinken?
Frans: Kunt u ons een witte wijn aanbevelen
die niet te zoet is?
ober: We hebben een pinot als huiswijn; die
is erg lekker.
Marijke: Dat is toch die wijn die we de laatste
keer ook hadden?
Frans: Ja, doet u die dan maar!

TRACK 40 oefening 7

Vrouw: Wij willen graag bestellen.
Ober: Zegt u het maar.
Vrouw: Ehm, ik neem de gamba's vooraf en
daarna de zeebaars. En jij Martijn?
Man: Ik neem geen voorgerecht. Ik heb van-
middag al zoveel gegeten. Voor mij
graag de sliptong gebakken in roombor-
ter met citroen. Kan dat?
Ober: Natuurlijk, meneer. En wat wilt u drin-
ken?
Vrouw: Zullen we een karaf wijn bestellen?
Man: Goed idee. Wat nemen we? Rosé?
Vrouw: Prima. Een karaf rosé alstublieft.
Man: En daarbij een karaf water graag.
Ober: Komt in orde. Als voorgerecht de gam-
ba's. Als hoofdgerecht de zeebaars en de
sliptong, een karaf rosé en een karaf
water.
...
Ober: Wilt u nog een nagerecht?
Vrouw: Ja, ik neem een crème brûlée. Heb je dat
wel eens geprobeerd? Die smaakt hier
echt fantastisch.
Man: Dat geloof ik graag, maar ik houd niet
zo van toetjes. Voor mij een koffie
graag.

TRACK 41 oefening 9

(1)
Ik heb me toch een honger!
(2)
Brrr, wat heb ik het koud.
(3)
Ik verveel me zo!
(4)
Oh, wat ben ik moe!
(5)
Ik heb zo'n dorst.
(6)
Wat heb ik het warm, zeg!

les 15

TRACK 42 oefening 3

- Marijke: Frans, kijk eens, wat een leuk colbertje! Pas het maar even.
- Frans: Bedoel je dat blauwe colbertje? Dat is niks voor mij, veel te netjes.
- Marijke: Nee, dit colbertje natuurlijk. We hebben het gisteren in de webwinkel gezien, weet je nog? Dat lijkt me echt iets voor jou.
- Frans: Nee, die kleur vind ik niet mooi. Trouwens, heb je al op het prijskaartje gekeken?
- Marijke: O ja, dat is wel een beetje duur. Maar voor het feest heb je wel iets goeds nodig. Dat hoeft niet het duurste te zijn, maar ook niet het goedkoopste!
- Frans: Eigenlijk heb ik alleen een nieuwe broek nodig. Mijn zwarte colbert is nog prima. Kijk eens, hoe vind je deze broek? Die is afgeprijsd.
- Marijke: Ja, gaat wel, maar die daar is veel mooier – en van een betere kwaliteit.
- Frans: Weet je wat, het beste is nog steeds een spijkerbroek met een mooi overhemd. Kom, laten we maar naar een spijkerbroekenwinkel gaan. Elegant is eigenlijk niks voor mij!
- Marijke: Weet je wat jij moet doen? De volgende keer bestel je maar via internet. Of je gaat alleen naar de winkel. Dan kun je kopen wat je wilt!
- Verkoper: Kan ik u helpen?

les 16

TRACK 43 oefening 5

De transcripties van track 43 staan uitgeschreven bij track 44-47.

TRACK 44 oefening 6

- klant: Goedemorgen.
- medewerker: Goedemiddag, mevrouw. Het is al vijf over twaalf.
- klant: O ha, goedemiddag. Ik zou graag dit bloesje willen ruilen. Het is me toch te klein.
- medewerker: Sorry mevrouw, voor het ruilen van kleding moet u bij de klantenservice zijn.
- klant: Moet ik dan nog een keer wachten?
- medewerker: Inderdaad. Hebt u het bonnetje niet gelezen? Daar staat op dat u bij de klantenservice moet zijn!
- klant: Nou, vooruit dan maar. Ik heb dit bloesje vorige week zaterdag gekocht. Kan ik het nog ruilen, denkt u?
- medewerker: Dat moet u bij de klantenservice vragen, mevrouw! Dat was het? Er staat een rij achter u.
- klant: Ja, dat was het. Tot ziens.
- medewerker: Volgende!

TRACK 45 oefening 7

- verkoopster: Wie is er aan de beurt?
- klant: Ik. Een stuk belegen Goudse, alstublieft. Die is toch in de aanbieding?
- verkoopster: Nee hoor, dat is de oude boerenkaas. Wilt u even proeven?
- klant: Nou, graag. ... Goh, die is lekker pittig. Wat kost die?
- verkoopster: 12,95 euro per kilo.
- klant: Nou, prima, doe maar een pond.
- verkoopster: Mag het iets meer zijn? Dit stuk weegt 550 gram.
- klant: Ja, dat is goed.
- verkoopster: Anders nog iets?
- klant: Nee, dank u wel.

TRACK 46 oefening 8

- groenteman: Zegt u het maar mevrouw!
- klant: Eens kijken, twee kilo appels graag, maar niet van die hele grote.
- groenteman: Kijkt u eens, allemaal kleintjes. Anders nog iets? We hebben vandaag spruitjes en snijbonen in de aanbieding.
- klant: Nou, doe dan maar een pond van die snijbonen.

groenteman: Anders nog iets, mevrouw?
 klant: Zijn die perziken rijp?
 groenteman: Ja, ze zijn heerlijk!
 klant: Goed, dan neem ik daar een pond van en dan nog een komkommer.
 groenteman: Dat was het?
 klant: Ja hoor, dat was het.
 groenteman: Oké, dat is dan 9 euro bij elkaar!
 O jee, hebt u het niet kleiner?
 klant: Nee, het spijt me. Ik heb helemaal geen kleingeld.
 groenteman: Even kijken, dan wordt het zo tien, twintig, dertig, en twintig, maakt vijftig – en bedankt, hè. Daaag!
 klant: Tot volgende week!

TRACK 47
oefening 9

verkoopster: Wordt u al geholpen, mevrouw?
 klant: Nee, maar ik geloof dat ik nu aan de beurt ben.
 verkoopster: Zegt u het maar, mevrouw.
 klant: Vier mueslibollen en een halfje wit, alstublieft.
 verkoopster: Gesneden, mevrouw?
 klant: Ja graag.
 verkoopster: Anders nog iets?
 klant: Ja, geeft u maar twee van deze taartpunten en twee ons roomboterkoekjes.
 ...
 verkoopster: Zo, alstublieft. Dat wordt dan 11 euro bij elkaar.
 klant: Alstublieft.

TRACK 48
oefening 13

1. In de natuurwinkel

Arjan: Nathalie, pak jij even een pak appelsap voor me?
 Nathalie: Waar staat dat?
 Arjan: Daar, achterin, bij de groente- en fruitafdeling.
 ...
 Nathalie: Hier is het sap. Waarom koop jij appelsap eigenlijk in de natuurwinkel, papa? Het sap kost hier 2,20 en in de supermarkt maar 1,30.
 Arjan: Dat klopt, Nathalie. Het is wel iets duurder. Maar het is biologisch appelsap, dus dat is veel gezonder. En het is ook beter voor het milieu. Het komt gewoon uit Nederland, dus het transport kost veel minder energie.

2. In de boekhandel

Verkoper: Meneer, kan ik u helpen?
 Jelle: Ja, ik zoek het nieuwste boek van Tommy Wieringa.
 Verkoper: Eh, dat ligt daar op de tafel bij de boeken Top Tien, daar in het midden. Zal ik het even voor u pakken?
 Jelle: Nee, hoor, ik kijk zelf wel even.
 ...
 Verkoper: Zo, hebt u het gevonden?
 Jelle: Ja, een krantje en dit boek.
 Verkoper: Is het een cadeau?
 Jelle: Nee hoor.
 Verkoper: Dan wordt het 21,50 euro alstublieft.

3. Bij de slager

Slager: Zegt u het maar.
 Jeroen: Ik had voor vandaag vijf kalkoenfilets besteld.
 Slager: Dat was voor De Vries?
 Jeroen: Ja, precies.
 ...
 Slager: Anders nog iets, meneer?
 Jeroen: Ja, twee ons ham en een onsje rookvlees. Die worst, die ziet er lekker uit. Is die erg gekruid?
 Slager: Ja, die is tamelijk pittig. Wilt u een stukje proeven? U ook mevrouw?
 Ilona: Hm, ja lekker. Doet u maar een half pond.
 Slager: Dat was het?
 Jeroen: Ja.
 Ilona: Nee lieverd, je vergeet de rookworst.
 Jeroen: O ja, goed dat je eraan denkt. Een rookworst en dan hebben we alles.
 Slager: Dat wordt dan €25,30 alstublieft.

les 17

TRACK 49 oefening 3

- Medewerker: Appartementen Zeezicht, goedemiddag, waarmee kan ik u helpen?
- Mevrouw Cramer: Goedemiddag, u spreekt met mevrouw Cramer. Ik zou graag een appartement willen huren voor de maand augustus. Dat kan natuurlijk ook via internet, dat weet ik wel hoor, maar ik heb ook nog een paar vragen aan u.
- Medewerker: Geen probleem mevrouw, ik kan uw reserveringen ook opnemen. Wanneer wilt u precies komen?
- Mevrouw Cramer: Het gaat om de periode van zaterdag 15 augustus tot en met 22 augustus.
- Medewerker: Prima, dat is nog mogelijk. Met hoeveel personen wilt u komen?
- Mevrouw Cramer: We zijn met z'n vieren. Twee volwassenen en twee kinderen van vijf en acht jaar. O ja, we willen de hond graag meenemen. Kan dat?
- Medewerker: Ja hoor, u kunt gewoon met de hond komen. U betaalt voor de hond vier euro per nacht. Zal ik de prijs even met u doornemen?
- Mevrouw Cramer: Ja, dat is goed.
- Medewerker: Het appartement kost per week €550 euro. De toeristenbelasting is 1,40 per persoon, per overnachting. Wilt u de tickets voor de boot bij uw arrangement? Het voordeel is dan dat u de tickets via e-mail krijgt toegestuurd.
- Mevrouw Cramer: Ja, doet u die er maar bij. Wat kost dat?
- Medewerker: Voor volwassenen €28,50 en voor kinderen €14. Voor uw hond hoeft u geen ticket te kopen. Denkt u er wel aan dat de hond overal aangelijnd moet zijn, behalve in het bos en aan het strand. Tot slot betaalt u nog tien euro reserveringskosten. Heeft u verder nog vragen over het appartement?
- Mevrouw Cramer: Ja, kunt u een beschrijving geven van de indeling?

- Medewerker: Natuurlijk. Het is een driekamerappartement, dat houdt in een woonkamer en twee slaapkamers. De ene slaapkamer heeft een tweepersoonsbed en de andere twee eenpersoonsbedden. De keuken is echt van alle gemakken voorzien. En het appartementencomplex ligt in het bos. Naar het dorp of het strand is het ongeveer tien minuten lopen.
- Mevrouw Cramer: Dat klinkt allemaal erg leuk. Krijg ik alle informatie van u toegestuurd?
- Medewerker: Ja hoor, ik stuur het vandaag nog naar u toe. Ik zal uw gegevens nog even noteren. Uw naam is Cramer. Is dat met een c of met een k?
- Mevrouw Cramer: Met een c.
- Medewerker: En wat is uw voorletter?
- Mevrouw Cramer: Mijn voorletter is M, van Maria.
- Medewerker: En wat is uw e-mailadres?
- Mevrouw Cramer: m.cramer@live.nl.
- Medewerker: En op welk telefoonnummer kan ik u overdag bereiken?
- Mevrouw Cramer: 06-47935484.
- Medewerker: Prima. Ik heb alles genoteerd en zal alle informatie naar u toe sturen.
- Mevrouw Cramer: Dat is goed. Hartelijk bedankt voor uw hulp en tot ziens.
- Medewerker: Graag gedaan. Bedankt voor uw reservering! Dag.

TRACK 50 oefening 5

1. Een zakelijk telefoongesprek

- De Wit: Firma De Graaf. U spreekt met Femke de Wit. Wat kan ik voor u doen?
- Becker: Met Christian Becker. Ik zou graag met meneer De Graaf willen spreken.
- De Wit: Dat kan, een ogenblikje alstublieft, dan verbind ik u door.
...
- De Wit: Dag Thijs, ik heb Christian Becker voor je aan de lijn.
- De Graaf: O prima, verbind hem maar door! Dag meneer Becker. Hoe gaat het met u?
- Becker: Prima, dank u. Ik bel u om onze afspraak van aanstaande maandag in Utrecht te bevestigen.

De Graaf: Uitstekend, meneer Becker. Als u wilt dan kan mijn secretaresse een kamer voor u reserveren.

Becker: Dank u, dat zou fijn zijn. De volgende dag moet ik naar Brussel.

De Graaf: Hoe laat komt u in Utrecht aan?

Becker: Ik kom om een uur of elf op Utrecht Centraal Station aan.

De Graaf: Goed, ik zal ervoor zorgen dat u dan wordt opgehaald. Een van mijn medewerkers zal op u wachten bij het trefpunt op het station. En mijn secretaresse stuurt u vandaag nog een e-mail met alle informatie die u nodig hebt. Tot maandag – goede reis!

Becker: Ja, dank u. Tot maandag.

Dijkhuizen: van de reservering sturen? Mijn e-mailadres is f.dewit@degraaf.nl.

De Wit: ... de graaf punt nl. Geen probleem. Ik doe het meteen.

Dijkhuizen: Dank u wel. Tot ziens.

De Wit: Goedemiddag, mevrouw De Wit.

2. Een zakelijk telefoongesprek

Dijkhuizen: Hotel De Witte Zwaan, Daniël Dijkhuizen, goedmorgen.

De Wit: Goedemorgen, met Femke de Wit van de firma De Graaf. Ik zou graag voor aanstaande maandag een kamer willen reserveren.

Dijkhuizen: Voor hoe lang?

De Wit: Voor één nacht.

Dijkhuizen: En voor hoeveel personen?

De Wit: Voor één persoon.

Dijkhuizen: Ik zal even kijken of er nog iets vrij is. Aanstaande maandag, dat is de zevende... Een ogenblik alstublieft. Ja, dan heb ik nog een kamer vrij. Met bad.

De Wit: Kunt u mij zeggen hoeveel die kost?

Dijkhuizen: Ja, die kost 75 euro. Dat is inclusief ontbijt.

De Wit: Dat is goed.

Dijkhuizen: Kunt u mij uw naam en telefoonnummer geven?

De Wit: Ja. Mijn naam is Femke de Wit en ik werk voor firma De Graaf. Mijn telefoonnummer is 030-3458389. Het is voor de heer Becker. Dat is B van Bernhard, E van Eduard, C van Cornelis, K van Karel, E van Eduard en R van Richard. Maar u kunt de rekening naar de firma De Graaf sturen.

Dijkhuizen: Prima, dat is genoteerd.

De Wit: Kunt u mij een bevestiging

les 18

TRACK 51 oefening 7

- Becker: Goedemorgen, een retourtje Brussel, alstublieft.
- Loketmedewerker: Is het voor vandaag?
- Becker: Ja. Is het een directe verbinding of moet ik overstappen?
- Loketmedewerker: U neemt eerst de trein naar Rotterdam. Die vertrekt om 9.02 van spoor 12a. In Rotterdam stapt u over op de Thalys. Die vertrekt om 9.58 van spoor 3. Hier is uw vervoersbewijs, alstublieft. Dat wordt dan 74 euro.
- Becker: Dank u wel.
- Loketmedewerker: Tot uw dienst.

les 19

TRACK 52 oefening 5

Een afspraak maken

- Goossens: U spreekt met de assistente van dokter Steenkist.
- Hansen: Goedemorgen, met Karen Hansen. Kan ik voor vanmiddag een afspraak maken?
- Goossens: Bent u patiënte bij ons?
- Hansen: Nee, ik woon nog niet zo lang in Nederland en ik heb nog geen huisarts.
- Goossens: Is het erg dringend, mevrouw Hansen? We hebben namelijk vanmiddag geen spreekuur.
- Hansen: Nee, zo dringend is het niet, maar ik heb koorts en ik ben erg verkouden. Daarom wilde ik de dokter even spreken.
- Goossens: Kunt u morgen om kwart over tien?
- Hansen: Ja, dat is prima.
- Goossens: Goed, ik heb u genoteerd voor morgenochtend, kwart over tien.
- Hansen: Dank u wel. Tot morgen!
- Goossens: Dag mevrouw Hansen.

Op het spreekuur

- Steenkist: Goedemorgen, mevrouw Hansen. Wij kennen elkaar nog niet. Mijn naam is Steenkist. Vertelt u eens, wat is aan de hand?
- Hansen: Ja dokter, ik ben sinds twee dagen erg verkouden en ik heb ook hoofdpijn. En vanochtend had ik 39 graden koorts.
- Steenkist: Hebt u ook spierpijn?
- Hansen: Spierpijn? Wat bedoelt u?

- Steenkist: Doet alles pijn?
- Hansen: Ja, als ik hoest doet alles zeer.
- Steenkist: Ik denk dat u een behoorlijke griep hebt. Als u uw bloes uittrekt, dan zal ik naar uw longen luisteren.
- ...
- Steenkist: Zo, en diep ademhalen. Doet dit pijn?
- Hansen: Ja, een beetje.
- Steenkist: Tja, mevrouw Hansen. Uw verkoudheid is inderdaad een flinke griep. Ik geef u een recept voor een hoestdrank en iets tegen de koorts. Een paar dagen in bed en dan bent u weer opgeknapt. Zo niet, dan zien wij elkaar aan het einde van de week terug.
- Hansen: Goed, dank u wel. Eh, de rekening, moet ik die meteen betalen?
- Steenkist: Even kijken. U woont en werkt toch in Nederland, heb ik begrepen.
- Hansen: Dat klopt. Ik woon in Utrecht en ik werk bij een Nederlandse bank.
- Steenkist: Dan hebt u toch ook een zorgverzekering?
- Hansen: Ja, die heb ik net afgesloten.
- Steenkist: De huisarts zit in de basisverzekering. Dus u hoeft zelf niets te betalen.
- Hansen: Dus verder hoef ik niets te doen?
- Steenkist: Nee hoor. Tot ziens mevrouw. En beterschap.
- Hansen: Hartelijk dank. Tot ziens.

les 20

TRACK 53 oefening 4

De rijsttafel

In de grote koele eetkamer waren de bamboe roljaloëzieën neergelaten tegen de middaghitte en het felle zonlicht. De lange eettafel was fraai gedekt met een mooi damasten tafelkleed. De grote witte servetten lagen naast de dubbel gedekte borden. Links van het bord stond de sajoer-kom, een kom voor Indische soep. De vingerkommen en de grote glazen waren van geslepen glas. Karaffen met ijswater stonden ernaast. Aan beide zijden van de borden lag het zilveren bestek met het mes rustend op de zilveren mesenlegger.

Aan de grote feestelijke rijsttafel zaten ongeveer twintig ooms en tantes. De grootouders zaten altijd op hun vaste plaats aan het hoofd van de tafel, met overgrootmoeder naast haar zoon. Het was overgrootmoeders verjaardag.

Rondom de grote schaal met gele rijst in het midden van de tafel stonden ontelbare schalen met bijgerechten, in een grote variatie van inhoud en kleur. Alleen het soepbord van oom Cor was gevuld met een heldere vermicellisoep met

gehaktballetjes. Voor hem stonden er schalen met een sappige biefstuk, zwemmend in de roomboter, gebakken aardappels en sla. Daarna kreeg hij chocoladepudding met vanillesaus. Oom Cor weigerde ook maar één korrel rijst te eten en al helemaal niet met van die rare dingen erbij, want daar werd je alleen maar Indisch van, volgens hem. Belachelijk gewoon, vonden wij! Naast de grote tafel stond een tweede, lagere tafel voor de kinderen, mooi gedekt en met veel rijst-tafel-heerlijkheden. Grootmoeder wist wat haar kleinkinderen lekker vonden. Het was er bij zulke gelegenheden altijd heel gezellig en rumoerig.